

קוראים, לומדים ומצליחים

לקט עיצוב ועריכה: תמר מישאל

מי מפתח ממצ"ב? - אין מצב!

מרכזון הלמידה 'קוראים, לומדים ומצליחים' הנו מרכזון עבודה בתחום השפה העברית, המתמקד בגישות וההתמודדות עם טקסטים שונים לקראת בחינות המצ"ב בכיתה ה', בדגש על פיתוח מיומנויות שפתיות בתחום הלשוני וקידום מדדי הבנת הנקרא. ייחודו של המרכזון הוא ההתאמה הדיפרנציאלית להישגי הלומדים, במטרה לשפר ולקדם את הישגיהם.

רציונל:

למידה והוראה דיפרנציאלית היא אמצעי לקידום ושיפור הישגי והבנת הלומדים בתחום השפה העברית, מענה לשונות הגבוהה והמיוחדות של כל לומד. הוראה דיפרנציאלית מתייחסת לתוכנית לימודים, מכוונת לשאלות ומשימות המיצ"ב, ועונה על מטרותיהם וצורכיהם של ילדים בביתה הטורגנית, ומכינה את התלמידים לקראת התמודדות עם מיצ"ב בתחום השפה העברית.

אופן הלמידה:

המרכזון מחולק לטקסטים ומשימות כתיבה בהתאם לשאלות מסדר חשיבה גבוה, לומדים עצמאיים, ועד נמוך ובכלל תלמידים בסיכון קריאה, ל"ל ומאותגרים שפתית. חלוקת העבודה תתבסס על מיפוי הישגי התלמידים באותה השנה לפי הטווח הבא:

מאותגרים ברמת הידע 0-30	נמוכה 0-56	בינונית- נמוכה 57-73	בינונית- גבוהה 74-84	גבוהה 85-91	מצוינות 92-100
-------------------------------	---------------	-------------------------	-------------------------	----------------	-------------------

קוראים, לומדים ומצליחים

לקט עיצוב ועריכה: תמר מישאל

סגולים = מצטיינים- טקסטים לעידוד קריאה והעשרת הידע האינטלקטואלי בשילוב משימות מסדר חשיבה גבוה- יישום והערכה, ומשימות לעידוד חקר.

ירוקים = גבוה- טקסטים ברמת קריאות התואמת את רמות ה-I, בשילוב משימות מסדר חשיבה נמוך- גבוה לתרגול השרה ופיתוח ההבנה.

כתומים = בינוני-גבוה- טקסטים ברמת קריאות התואמת את רמות ה-I, בשילוב משימות מסדר חשיבה נמוך-גבוה לתרגול ושימור ההבנה, תוך דגש על מיומנויות חשיבה מסדר בינוני כגון: איתור פרטים, מסר סמוי וגלוי, לשון- סימני פיסוק, קישוריות ועוד

צהובים/ אדומים = בינוני-נמוך- טקסטים ברמת קריאות התואמת את רמות ד-ה, בשילוב משימות מסדר חשיבה נמוך לתרגול ושיפור מדדי ההבנה, תוך דגש על מיומנויות איתור פרטים, הבנת רעיון מרכזי, מסר גלוי ולשון- פעלים, מילים נרדפות- אוצר מילים, סימני פיסוק ועוד. חלק מן הטקסטים ברמת קריאות נמוכה התואמת את רמות ג-ד, בשילוב משימות מסדר חשיבה נמוך לתרגול ושיפור מדדי ההבנה, חיזוק יכולת הקריאה, התמודדות עם טקסטים קצרים תוך דגש על מיומנויות איתור פרטים, הבנת רעיון מרכזי, מסר גלוי ולשון- פעלים, מילים נרדפות- אוצר מילים, סימני פיסוק ועוד.

כחולים = נמוך- מאותגרים- טקסטים ברמת קריאות נמוכה התואמת את רמות ב- ד, חלקם מנוקדים לקידום הקריאה הטכנית, טרם הפקת מידע, פיתוח אוצר מילים המסייעים לשפה הדבורה והכתובה, בשילוב משימות מסדר חשיבה נמוך לתרגול ושיפור מדדי ההבנה, חיזוק יכולת הקריאה, התמודדות עם טקסטים קצרים תוך דגש על מיומנויות איתור פרטים, הבנת רעיון מרכזי, מסר גלוי/סמוי ולשון- פעלים, מילים נרדפות- אוצר מילים, סימני פיסוק ועוד. רמה זו מיועדת לקווי למידה, תלמידים מתקשים מאוד, מאותגרי קריאה והבנה, כגון, תלמידי שילוב, תלמידים ל" תלמידים עולים חדשים שלומדים בכיתות הגבוהות ביסודי, אך הרמה השפתית הולמת את שכבות הגיל הנמוכות יותר.

הערה חשובה:

אסופת הטקסטים לוקטה ממקורות מידע שונים בצירוף הכותב/ת (אם ידוע), משימות הכתיבה והשאלות נכתבו בהלימה למבנה שאלות ודרישות המיצ"ב בעברית, ובמטרה להכין את הלומדים לשיפור הישגיהם ומדדי הבנת הלומד. אין בהפצתו מטרה לגזול זכויות יוצרי הטקסטים.

קהל ציבור לאומי מנהל

כלי דינמי למורה:

נתון לשיוויים של המורה לפי הישגי הלומדים בצמתי ההערכה התקופתיים בעקבות מופו.

מצוינות 92-100	גבוהה 85-91	בינונית- גבוהה 74-84	בינונית- נמוכה 57-73	נמוכה 0-56	מאותגרים ברמת הידע 0-30
-------------------	----------------	-------------------------	-------------------------	---------------	-------------------------------

שיבוץ התלמידים:

סגולים 	ירוקים 	כתומים 	צהובים 	אדומים 	כחולים

סיפור עם

מעשה במלך אחד, שציווה לתלות אדם שנתפס גונב. אמר הגנב שהוא מוכן לקבל את העונש המגיע לו, אבל הוא מבקש להציג בפני המלך חכמה נפלאה, שרק הוא יודע אותה. הוא רוצה ללמדה את המלך לפני מותו, כדי שהמלך יוכל להשתמש בה .

שאל אותו המלך: "מה היא אותה חוכמה?" ענה הגנב, שהוא יודע איך לזרוע גרעין של תפוח או של פרי אחר ולאחר חצי שעה ינבט הגרעין ויצמח ממנו עץ גדול מלא פירות.

התפלא המלך מאוד והזמין את המשנה למלך ואת שר האוצר אל גינת הארמון, כדי שיראו את המעשה המופלא. הביאו לגנב גרעין של פרי. הוא השקה את הגרעין במים, וכעבור חצי שעה אמר: "עכשיו צריך לזרוע את הגרעין באדמה, כדי שיצמח ממנו בעוד חצי שעה אילן גדול, אך האדם שיזרע את הגרעין צריך להיות איש נקי בפנים, שלא גנב אף פעם בחייו, אבל אם יתברר, שגנב אפילו פעם אחת, העץ לא יצמח. "אני, למשל", הוסיף הגנב ואמר: "לא יכול לזרוע את הגרעין, כי הייתי גנב כל חיי."

פנה הגנב אל המשנה למלך וביקש ממנו לזרוע את הגרעין. המשנה התנגד ואמר: "לא אשקר ואספר לכם שבילדותי גנבתי כסף מאבי, ולכן אינני מתאים למשימה". פנה הגנב אל שר האוצר והציע לו לזרוע את הגרעין. ענה השר: "אני שר האוצר של המלך. אני אחראי לכספים רבים. פעם אחת לא התאפקתי והכנסתי לכיסי סכום גדול ולכן אינני מתאים למשימה."

פנה הגנב אל המלך ואמר לו: "אדוני המלך, אתה תזרע את הגרעין". ענה המלך: "בילדותי ראיתי אצל אמי המלכה שרשרת זהב משובצת יהלומים וגנבתי אותה ממנה. לכן גם אני אינני מתאים למשימה. נביא אדם אחר". כששמע הגנב את דברי השלושה, נפל לרגלי המלך ואמר: "אדוני המלך, שר האוצר שלך

סיפר שגנב מכסףך, המשנה למלך הודה שגנב מאביו בילדותו, ואפילו אתה, אדוני המלך הודית שגנבת מאמך המלכה. אם כך, מדוע אתה מבקש לתלות אותי על שגנבתי? הרי אני עשיתי זאת מכיוון שאני אדם עני והייתי רעב ללחם."

התבייש המלך והבין, כי בחכמה פעל הגנב. המלך ביטל את העונש ושלח את האיש לחופשי.

סיפור עם

ענו על השאלות הבאות:

טרם קריאה: סריקה + דליית מידע

- מהו סוג הטקסט?

- מהם מרכיבי הטקסט (הסוגה)?

1. הגנב מוכן לקבל את העונש המגיע לו, אבל הוא מבקש להציג בפני המלך חכמה נפלאה- מה החכמה?

2. הביאו הוכחות מן הכתוב, לכך שהמשנה למלך, שר האוצר והמלך בעצמו לא יכלו לבצע את המשימה.

(לפחות שלוש הוכחות)

3. מה אתם לומדים על כוונתו האמיתית של הגנב?

4. החליפו את המילה המודגשת במשפט במילה נרדפת. (לדוגמה: שמש=חמה) א. "לאחר חצי שעה יבט הגרעין ויצמח ממנו עץ גדול מלא פירות."

לאחר חצי שעה יבט הגרעין ויצמח ממנו _____ גדול מלא פירות.

ב. "המשנה התנגד ואמר: "לא אשקר ואספר לכם

שבילדותי גנבתי כסף מאבי." המשנה _____ ואמר:

"לא אשקר ואספר לכם שבילדותי גנבתי כסף מאבי."

ג. "אני אדם עני והייתי רעב ללחם." אני אדם _____ והייתי רעב ללחם.

5. מהי המטרה העיקרית של הסיפור? (הקיפו את התשובה הנכונה).

• לספר על השקרים של כל אחד מאנשי המלך.

• לשכנע אותנו שלא כדאי לשקר.

• למסור מידע על עונשם של הגנבים.

• לעודד אנשים לשקר ולגנוב.

• החוכמה יכולה להציל אדם ממות.

6. בחרו וכתבו- כותרת אחרת לסיפור. נמקו את בחירתכם.

סיפור עם

המשך- עט על השאלות הבאות:

- לפניכם מספר ביטויים המתאימים לסיפורנו.
בחרו ביטוי, הסבירו את הביטוי וכתבו את הקשר שלו לסיפור.

- "סוף מעשה במחשבה תחילה."
- "סופו של השקר להתגלות."
- "פתי מאמין לכול דבר."
- "לשקר אין רגלים."
- "סופו של גנב לתליה."
- "החכם עיניו בראשו."

- א. בחרתי בביטוי _____
- ב. הסבר הביטוי והקשר שלו לסיפור _____

7. למי / למה מתכוונים במילים המסומנות?

- א. "לאחר חצי שעה ינבט הגרעין ויצמח ממנו עץ גדול."
במילה ממנו מתכוונים ל. _____
- ב. המשנה למלך התנגד ואמר: "לא אשקר ואספר לכם שבילדותי ..."
במילה לכם מתכוונים ל. _____
- ג. "מדוע אתה מבקש לתלות אותי על שגנבתי?"
במילה אתה מתכוונים ל. _____

8. מה פירוש הביטוי "נקי כפיים"? (הקיפו את התשובה הנכונה).

א. ידיו נקיות מלכלוך.

ב. מחיאות כפיים.

ג. אדם ישר והגון.

ד. אדם שמרבה לחטוא.

9. המלך החליט לבטל את העונש ושלח את האיש לחופשי .

מה דעתכם על החלטת המלך לשחרר את הגנב לחופשי ולא להעניש אותו על מעשיו ?
נמקו את תשובתכם.

סיפור עם:

ענו על השאלות הבאות:

10. ממעשיו של אדם אפשר ללמוד על אופיו .

כתבו תכונת אופי אחת של אחת מהדמויות המלך/הגנב/ דמות אחרת

התכונה: _____

תארו מעשה אחד מן הסיפור המלמד על תכונה זו .

המעשה: _____

10. תארו לכן שניתנה לכם הזדמנות לשוחח עם אחת הדמויות בסיפור- מה הייתם אומרים לה?

כתבו דו שיח מתאים:

הדמות שבחרתי לשוחח איתה היא: _____

השיחה:

זיהום הסביבה

לפי הערך "זיהום הסביבה", מתוך אוקספורד אנציקלופדיה לילדים, הוצאת יבנה, כרך 2, עמ' 138.

1 השלכת פסולת (אשפה) יכולה לזהם את הסביבה בים, בנהרות, בנחלים ובאוויר, ולגרום נזק חמור. הזיהום נגרם על ידי פסולת המושלכת ממפעלי תעשייה, מחוות חקלאיות, ממכוניות ומבתים פרטיים. הפסולת היא מסוגים שונים: פחיות משקה, נייר וסוגי אשפה אחרים שאנשים משליכים. ישנם סוגי אשפה, כגון קליפות ושאריות מזון, הנרקבים במהירות, ולכן אינם מזהמים את הסביבה. לעומת זאת, חומרים רבים, כגון מתכת, זכוכית או פלסטיק, אינם נרקבים במשך זמן רב, ולכן גורמים לזיהום הסביבה.

ערמות האשפה אינן רק מכוערות. הן עלולות לגרום לזיהום של נהרות, נחלים וקרקע.

זיהום האוויר

10 דלק המשמש מפעלי תעשייה, תחנות כוח ומכוניות עלול לגרום נזק לסביבה. בחלק מסוגי הדלק יש עופרת הנפלטת מן המנועים בצורה של גזים רעילים ופיה. הגזים מזהמים את האוויר שאנו נושמים וגורמים נזק לריאות. נוסף על כך, הגזים הרעילים נמסים במי הגשם שיורדים לקרקע. החומרים הרעילים שבמי הגשם פוגעים בעצים ובצמחים, וגורמים לתמותת דגים וחיות מים באגמים. הגשם המזוהם גורם נזק גם לקירות הבניינים.

מפעלי תעשייה פולטים לאוויר גזים רעילים ופיה.

זיהום נחלים ונהרות

20 יש ערים וכפרים המזרימים שפכים (מי ביוב) בלתי מטוהרים ישירות לנחלים ונהרות, וגם בתי חרושת משליכים לעתים פסולת רעילה לנהרות ולנחלים. הזיהום הזה גורם למותם של הדגים ולפגיעה בצמחיית המים. כמו כן, חומרי הדברה רעילים, שחקלאים משתמשים בהם, עלולים להיסחף עם מי הגשמים לתוך הנהרות והנחלים, וגם הם ממיתים את כל סוגי החיים במים.

ציפור שנלכדה במים מזהמים בנפט, אין לה סיכוי לשרוד.

זיהום הים

25 הנחלים ונהרות המזוהמים נשפכים בסופו של דבר לים, ומזהמים את מימיו. הים נפגע גם משפכים הזורמים אליו ישירות מיישובים וממפעלי תעשייה השוכנים על החוף. מקור נוסף לזיהום מי הים הוא נפט, שנפלט מאניות ומקידוחים הנעשים בקרקעית הים. הנפט הזה גורם לזיהום חמור, שקוטל צדפות ואלמוגים ואת כל החיים בים.

זיהום הסביבה

ענו על השאלות הבאות:

- טרום קריאה: _____
- מהו סוג הטקסט? _____
- מהם מרכיבי הטקסט? _____
- מהיכן לקוח הטקסט? _____
- מי מחבר הטקסט? _____

1. השלכת פסולת מזהמת את הסביבה. מהיכן מגיעה הפסולת?

השלימו לפי הפסקה הראשונה.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____

2. לפח האשפה הושלכו שאריות של פרות וירקות וגם בקבוקי קולה ריקים .

איזה מהם עלול לזהם את הסביבה? נמקו את תשובתכם לפי השורות 5-8.

3. סדרו את המשפטים שלפניכם לפי התהליך המתואר בשורות 10-16.

כתבו על הקו את המספר המתאים.

_____ גזים נמסים במי הגשם.

_____ גזים רעילים נפלטים לאוויר ממנועים.

_____ דגים וחיות מים נפגעים מזיהום.

_____ גשם מזוהם מגיע לנהרות ולאגמים.

4. בשורות 21-23 כתוב כי שימוש בחומרי הדברה עלול לגרום לתמותת דגים וחיות מים. הסבירו כיצד זה קורה.

5. לאיזו מטרה מופיעים התמונות וההסברים בצד הקטע?

- א. להדגים ולהמחיש את הסכנות שבזיהום
- ב. לתאר את הכיעור של ערמות האשפה
- ג. להדגיש את הנזק שנגרם על ידי גזים רעילים
- ד. לספר על הציפור שנלכדה במים מזוהמים

7. לשון:

- א. המילה זיהום היא מן השורש ז-ה-מ.
- העתיקו שתי מילים נוספות מן השורש ז-ה-מ מתוך שורות 1-16.

1 _____

2 _____

ב. כתבו ברבים:

1. נהר - _____

2. עיר - _____

3. בית חרושת - _____

4. שארית מזון - _____

7. מהי מטרתו העיקרית של הקטע?

- א. לדווח על פעולתם של בתי חרושת המזהמים את הסביבה ב.
- למסור מידע על מקורות מים בארץ, כגון נהרות ונחלים ג. לדווח על
- מקרים של זיהום נחלים ופגיעה בדגים ובצמחים ד. למסור מידע על
- הגורמים לזיהום ועל הנזקים לסביבה

8. מפעל תעשייה הזרים את השפכים שלו לים. למרות העובדה שהמפעל הוקם הרחק ממקום ישוב, הטיל עליו בית המשפט קנס.

האם לדעתכם הקנס מוצדק? נמקו את תשובתכם. בתשובתכם תוכלו להיעזר בקטע.

9. המסקנה שכתובה בטקסט מבוססת על:

עובדה/ דעה/ השערה, בחרו את התשובה הנכונה....

העתיקו מהטקסט את המשפט שמאשר את תשובתכם, הביאו דוגמה לכך.

10. מה הקשר בין ערימות האשפה לבין זיהום נחלים, נהרות וקרקעות?

11. מי נפגע מזיהום הסביבה? נמק ותן דוגמה מן הטקסט.

12. חקרו אודות אתר 'חיריה' וכתבו חמש עובדות אודותיו:

א.

ב.

ג.

ד.

ה.

יערות הגשם

פעילות מקדימה = טרום קריאה, להלן ידע קודם הכרחי לצורך הבנת הטקסט: "יערות וקופים" (מצורף בהמשך).

יערות הגשם – או כפי שהם נקראים: "יערות עד" או "ג'ונגלים" – נמצאים משני צידי קו המשווה באסיה, באפריקה ובאמריקה.

ביערות אלה יורדים גשמים כל ימות השנה, ולכן יערות אלו צפופים ועשירים בצמחייה עשירה ובעצים גבוהים.

חשיבות יערות הגשם לאדם

- יערות הגשם העבותים משמשים "ריאות ירוקות" לעולם, כלומר מספקים חמצן לכדור הארץ.

- 50% מהתרופות מיוצרות מצמחיית יערות הגשם.

מוצרי מזון רבים מיוצרים מיערות הגשם (קורנפלקס, אורז, תה, קקאו, קפה ועוד). יערות הגשם משמשים אזורי מחייה לבעלי חיים.

לאחרונה מאיימת על יערות הגשם סכנת הכחדה מכמה סיבות:

1. התפתחות הטכנולוגיה והמחשבים- השימוש בהם מצריך כמות נייר גדולה.
2. תהליך העיור: הגידול בערים הקרובות ליערות הגשם מצריך השמדת חלק מהיערות לצורך בנייה.
3. הצורך בשטחי בנייה מצריך התפשטות לכיוון יערות הגשם.
4. שימוש תעשייתי מרובה בריהוט ומוצרי עץ.

יערות וקופים / כתב דנדן בולוטין

יערות הגשם של אינדונזיה נעלמים. ואיתם הקופים הנדירים.

כתבו כותרת לכל פסקה.

כותרת לפסקה 1 : _____

הפעם ניגע בנושא כאוב – הרס יערות הגשם באינדונזיה. על יערות באמזונס ועל אלה שבאפריקה ודאי שמעתם. אבל אני מנחש שלא ידעתם, שגם באי קלימנטן שבאינדונזיה יש יערות גשם. ולא סתם יערות גשם – היערות של קלימנטן הם השניים בגודלם בעולם, אחרי אלה של האמזונס, והם מלאים צמחים ובעלי חיים נדירים.

כותרת לפסקה 2 : _____

בשולי היערות, לאורך הנהרות, חיים קופי פרובוסקיס ארוכי האף. שם מוזר, נכון? גם הקופים האלה נראים מוזר למדי: לזכרים יש אף ענק, וככל שהם מתבגרים – האף שלהם מתארך! למעשה, האף שלהם כל כך ארוך, עד שכאשר זכר בוגר רוצה להכניס לפיו כמה עלים טעימים, הוא צריך להזיז את האף שלו הצידה כדי להגיע לפה. הקופים האלה חיים רק ביערות הגשם שבאינדונזיה, ועד היום לא הצליחו לגדל אותם אפילו בשבי.

כותרת לפסקה 3 : _____

הבעיה היא, שהיערות הולכים ונעלמים. בני האדם כורתים את העצים לתעשיית העץ והנייר, ואת מה שנשאר לאחר הכריתה הם שורפים, כדי לגדל על האדמות שהתפנו גידולים חקלאיים. וכך הולך שטח היער ומצטמצם, הולך וקטן, עד שלקופים ולשאר היצורים הנדירים והמרתקים לא נותר כמעט מקום לחיות בו.

כותרת לפסקה 4 : _____

זה עצוב מאוד, אבל עדיין יש תקווה: אם מה שנשאר מהיער יוכרז כשמורת-טבע, שבה אסור לכוות עצים או לצוד בעלי חיים – האורנג-אוטנים, קופי הפרובוסקיס ושאר היצורים המקסימים של היער יוכלו לחיות בשקט ובשלווה.

יערות וקופים

ענו על השאלות הבאות:

- טרום קריאה: מהו סוג הטקסט? _____
- מהם מרכיבי הטקסט? _____
- מהיכן לקוח הטקסט? _____
- מי מחבר הטקסט? _____

1. תארו את קופי הפרובוסקיס (פסקה 2).

2. מהן הסיבות לפגיעה ביערות הגשם? פרטו והביאו דוגמאות.

3. אחת הסיבות המרכזיות לפגיעה ביערות הגשם היא הפיתוח הטכנולוגי המצריך שימוש רב בנייר. מה דעתכם על תופעה זו?

4. דנדן בולוטין הוא חובב טבע. מה היתה מטרת כתיבתו? ולמי הוא מפנה את כתיבתו?

5. באילו אמצעי כתיבה (תיאורים, שאלות, מילות רגש) משתמש דנדן בולוטין, כדי לשכנע אותנו בצורך לשמור על יערות הגשם?

6. מהי המסקנה הנובעת מקריאת הטקסט?

יערות וקופים

ענו על השאלות:

7. העתיקו את הפרטים שהם

עובדות

העתיקו את הפרטים שהם דעות

8. מה לדעתכם הבעיה בכריתת יערות הגשם? הציעו פתרונות אחרים להקמת פארקים.

9. בפסקה ה-2 כתוב: "להזיז את האף שלו" - למי הכוונה במילה שלו?

10. בפסקה ה-1 כתוב "אבל אני מנחש" - מי הדובר? (מי זה שמנחש?)

11. איזו מילה נחפש במילון?

- יערות:

- כורתיים:

- מתארך:

12. מה פירוש המילה "נדירים" - בפסקה ה-1?

א. חזקים.

ב. אינם מצויים הרבה.

ג. סוג של צמח.

אלכסנדר מוקדון

מתוך: מסע אל העבר, יוון רומא וירושלים, הוצאת מט"ח

Terrae Antiquae, José Luis Santos

אלכסנדר מוקדון, שעם הזמן קיבל את הכינוי אלכסנדר "הגדול", פעל רבות והייתה לו השפעה על גורל העולם התרבותי. אלכסנדר עלה לשלטון לאחר שאביו פיליפוס נרצח כשהכריז על כוונתו להילחם בפרס. אלכסנדר ירש מאביו שכל חריף ומהירות הכרעה בעניינים צבאיים, וכן כישרון מעשי בהנהגת מדינה. בזכות כל אלה היה אלכסנדר למנהיג מופת באותה תקופה. בזכות נאמנותו ליוון ולתרבותה, ובזכות שנאתו לאימפריה הפרסית וידיעותיו הנרחבות בגיאוגרפיה, יצא למסעי כיבוש בעולם כולו.

בשנת 336 לפני הספירה בהיותו בן 21 החל להוביל את ארצו למלחמות כיבוש. הוא גייס צבא גדול שמנה כ-30,000 חיילים רגלים וחמשת אלפים פרשים, הצבא היה מורכב בעיקר ממוקדונים ורק בחלקו היה מורכב מיוונים. אלכסנדר הוליך את המוקדונים והיוונים למסע כיבוש של אסיה. הוא השיג את השלטון על מחצית העולם העתיק ושינה את פניו כשהוא פותח תקופה חדשה. אלכסנדר כבש במהרה את אסיה הקטנה, את סוריה ואת מצרים ואז הכתיר את עצמו ל"מלך אסיה".

הוא ניצח בכל קרב שהשתתף בו, אולם היה סלחן כלפי האויב המנוצח. הוא קיים תמיד את הבטחותיו ולכן ערים נכנעו לו ללא קרב. בצבא שלו היו מלומדים, משוררים ואנשי ארגון אשר היה עליהם לדווח את כל הפלאות שהם ראו ולהפיץ את תרבות יוון בין העמים הכנועים. אלכסנדר נתן אוטונומיה (שלטון עצמי) לכל מדינה שכבש. רוב התושבים שכבש רצו להצטרף לצבאו.

הוא היה מנהיג כריזמאטי בעל כושר מנהיגות יוצא דופן. בעיני עמו נחשב כאל. כולם אמרו שאל המלחמה איתו בכל דרכיו. כמנהיג השאיר רושם בל ימחה.

סיפורים רבים נרקמו סביב אישיותו. אחד מהם הוא על "קשר גורדיוס" המפורסם אודות קשר גדול ומסובך שהיה מחובר למרכבה ואמרו שמי שיתיר אותו ימשול באסיה. אלכסנדר לא ניסה להתיר אותו, אלא חתך אותו בחרבו כך שהוא התפרק. אנשים מאוד התרשמו מפתרונו של אלכסנדר ולכן סיפור זה זכה לפרסום רב.

בשנת 323, בעוד אלכסנדר מתכנן מסע לכיבוש קרתגו וחצי האי ערב, אחזה בו מחלה מסתורית שהביאה למותו. הוא היה בערך בן 33 במותו. ישנן תיאוריות שונות לגבי סיבת מותו. חלקן, לא מוצקות במיוחד, סוברות שהורעל על ידי בנו של אנטיפטרס (גנרל מוקדוני), לפי אחרות, אלכסנדר מת ממלריה (קדחת הביצות- מחלה זיהומית טרופית). דמותו של אלכסנדר מוקדון תופסת מקום באגדות וכיום מצויות מטבעות שעליהן מוטבעות פניו ומצויים פסלים רבים הנושאים את דיוקנו.

פסלו של אלכסנדר מוקדון הוא פסל ארד שמתנשא לגובה של 20 מטר שנמצא על חופה של סלונקי. הפסל מציג את אלכסנדר הגדול, המוקדון המפורסם בעולם שהעיר סלונקי נקראת על שם אחותו. הפסל הוצב במקום ב-1974 ומתאר את אלכסנדר הגדול רוכב על סוסו ומבטו מופנה מזרחה.

אלכסנדר מוקדון

ענו על השאלות הבאות:

טרום קריאה:

מהו סוג הטקסט?

- מהם מרכיבי הטקסט?

- מהיכן לקוח הטקסט?

- מי מחבר הטקסט?

1. חברו בקו בין הפסקה והרעיון המרכזי המתאים לה.

פסקה	כותרת
פסקה 1	• סיבת מותו של אלכסנדר הייתה כנראה מחלת המלריה.
פסקה 2	• לאלכסנדר הייתה השפעה על גורל העולם התרבותי.
פסקה 3	• אלכסנדר היה בלתי מנוצח ועמים נכנעו לו ללא התנגדות.
פסקה 4	• סיפורים רבים נרקמו סביב אישיותו של אלכסנדר.
פסקה 5	• אלכסנדר הוליך את המוקדונים והיוונים למסע כיבוש של אסיה.

2. במשפט: "בזכות כל אלה היה אלכסנדר למנהיג מופת באותה תקופה" בזכות מה?

3. במשפט: "הוא השיג את השלטון על מחצית העולם העתיק ושינה את פניו"

המילה פניו מתייחסת ל:

א. אלכסנדר מוקדון ג. העולם העתיק

ב. שלטון ד. מחצית

4. במשפט: "הוא ניצח בכל קרב שהשתתף בו, אולם היה סלחן כלפי האויב המנוצח".

במקום מילת הקישור אולם ניתן לכתוב: (הקיפו בעיגול)

א. אף ב. עם זאת

ג. כי ד. וכן

אלכסנדר מוקדון

ענו על השאלות הבאות:

5. מהו קשר "גורדיוס"?

6. מדוע לדעתכם, ערים נכנעו לאלכסנדר ללא קרב?

7. מהן ההשערות לגבי סיבת מותו של אלכסנדר?

8. מצאו בקטע שקראתם לפחות שלוש סיבות לכך שאלכסנדר מכונה "אלכסנדר הגדול".

א. _____

ב. _____

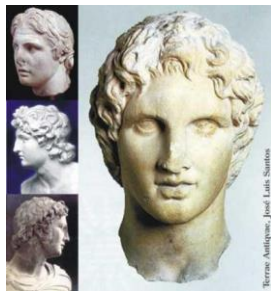
ג. _____

9. כתבו מה דעתכם על דמותו של אלכסנדר.

הציגו את עמדתכם, נמקו אותה והביאו דוגמאות.

10. הוסיפו מילות קישור מתאימות במשפטים הבאים:

- א. אלכסנדר היה למנהיג מופת _____ היה בעל שכל חריף ומהירות הכרעה בעניינים צבאיים.
- ב. אלכסנדר היה בעל ידיעות נרחבות בגיאוגרפיה _____ יצא למסעי כיבוש בעולם כולו.
- ג. _____ היה אלכסנדר בן 21 החל להוביל את ארצו למלחמות כיבוש.
- ד. ערים נכנעו לו ללא קרב _____ הוא קיים תמיד את הבטחותיו.
- ה. בצבאו היה אנשי ארגון מלומדים _____ משכילים.

אלכסנדר מוקדון

11. השלימו את הטבלה שלפניכם:

סיבה	תוצאה
אלכסנדר כבש במהרה את אסיה הקטנה, את סוריה ואת מצרים	
אלכסנדר נתן אוטונומיה לכל מדינה שכבש.	
אלכסנדר חלה במחלת מלריה.	אלכסנדר זכה לפרסום רב.

12. מהי לדעתך מטרת הטקסט? נמקו את תשובתכם?

13. שער מה היה קורה אלמלא אלכסנדר מוקדון לא היה חולה במחלה מסתורית?

14. היכן מוצג פסלו של אלכסנדר הגדול?

תארו את מראהו.

15. מדוע לדעתכם הוצב פסלו של אלכסנדר במרכז העיר?

1.

וְהָיָה הַיּוֹם וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שָׁכַב תַּחַת עֵץ הַתְּאֵנָה וְשָׁבַגְנוּ לָנוּם אֶת תְּנוּמַת הַצִּהְרִיִּים. אֵךְ נִרְדָּם, וְדְבוּרָה קִטְנָה שֶׁהִגִּיעָה לֵּגן יִשְׁבָּה עַל אָפוֹ וְעִקְצָה אוֹתוֹ. שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הִקִּיץ מִשִּׁנְתּוֹ בְּכֹאֵב. אָפוֹ הָאֲדִים כְּרִימוֹן, וְסָבְלוּ הִיָּה רַב. הַמֶּלֶךְ הַחֲכָם, שִׁידַע לְדַבֵּר בִּשְׁפַת הַחַיּוֹת, צִוּוּהוּ לֵאסוֹף אֶל הַגֵּן אֶת כָּל הַדְּבוּרִים, אֶת כָּל הַיְּתוּשִׁים וְאֶת כָּל הַזְּבוּבִים בְּמַמְלָכָה. מִקְרֹב וּמִרְחוֹק הִתְקַבְּצוּ בִּגְן הַמֶּלֶךְ מִחֲנוֹת-מִחֲנוֹת שֶׁל דְּבוּרִים, יְתוּשִׁים וְזְבוּבִים. כֹּלָם מְעוֹפְפִים, כֹּלָם מְזֻמְזָמִים, כֹּלָם מִשְׁתָּאִים: "מָה הַדְּבַר? מָה-זֶּה וְעַל מָה-זֶּה?" בִּכְעֶסוֹ הָרַב קָרָא הַמֶּלֶךְ בְּקוֹל: "מִי מִכֶּם הֵעֵז לַעֲשׂוֹת זֹאת לַמֶּלֶךְ?" בְּרַגַע הָרָאשׁוֹן נִפְלָה דְּמָמָה בְּכָל הַמִּחְנוֹת. כֹּלָם הִחְרִישׁוּ כִּי נִבְהָלוּ מִן הַמֶּלֶךְ, אֹלָם בְּרַגַע הַשֵּׁנִי הִתְאַוּשׁוּ מֵעַט וּשְׁאִלוּ: "הוּא, מִי עָשָׂה אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָא הַזֶּה? מִי הוּא זֶה-זֶה וְאִי-זֶה-זֶה הוּא?"

בְּקִטְעַת כְּתוּב: "... כֹּלָם הִחְרִישׁוּ כִּי נִבְהָלוּ מִן הַמֶּלֶךְ ". הַעֲתִיקוּ מֵהַסִּיפּוֹר עוֹד שְׁנֵי מִשְׁפָּטִים הַמִּתְאָרִים אֶת אוֹוִירַת הַמִּתְחָה בְּקִרְבֵּי הַדְּבוּרִים.

- א. _____
- ב. _____

2.

כְּגוֹשׁ שַׁחֲוֹר וְאִפְּלָה חֲתָרָה הָאֲנִיָּה בַּחֲשֶׁכֶת הַלַּיְלָה וְעָלִיָּה יְהוּדִים רַבִּים, כֹּלָם פְּלִיטֵי הַשּׁוּאָה. הָאֲנִיָּה הִתְקַרְבָּה אֶל הַחוֹף, אֶל חוֹפֶה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. רַב-הַחוּבֵל, הַמִּלְחִים וְהַנּוֹסְעִים – לִיבּוֹתֵיהֶם דִּפְקוּ כֹאֲחֵד: "הֲאֵם הָרִגִּישׁוּ בְּנוֹ?" שָׁקַט וְדִמְמָה. מִסְבִּיב לֹא נִשְׁמַע קוֹל. הַמִּלְחִים לֹא הוֹרִידוּ עוֹגֵן כִּי חֲשָׁשׁוֹ שֶׁמֵּא יִישְׁמַע רַעַשׁ הַשִּׁלְשָׁלוֹת וְיִגִּיעַ לְאוֹזְנֵיהֶם שֶׁל שׁוּמְרֵי הַחוֹף הַבְּרִיטִים. הַפְּלִיטִים עֲמָדוֹ עַל הַסִּיפּוֹן בְּנִשְׁימָה עֲצוּרָה וּמִבְטִיָּהם נִנְעָצוּ בְּאִפְּלָה.

בְּקִטְעַת כְּתוּב: "... הַמִּלְחִים לֹא הוֹרִידוּ עוֹגֵן כִּי חֲשָׁשׁוֹ שֶׁמֵּא יִישְׁמַע רַעַשׁ... ". הַעֲתִיקוּ מֵהַסִּיפּוֹר עוֹד שְׁנֵי מִשְׁפָּטִים הַמִּתְאָרִים אֶת אוֹוִירַת הַפֶּחַד בְּקִרְבֵּי הַמִּלְחִים וְהַנּוֹסְעִים.

- א. _____
- ב. _____

3.

"עֲלִיית הַגֵּג הַיִּיתָה גְּדוּלָה וְחֲשׂוּכָה. עֲמַד שֵׁם רִיחַ אֲבָק וְכִדּוּרִי נִפְטָלִין נִגַּד עָשׂ. לֹא נִשְׁמַע קוֹל חוּץ מִטְפֹּטוֹף גֶּשֶׁם עַל גֵּג הַפֶּחַ הָעֵנֶק. פֶּה וְשֵׁם הָיוּ תְּלוּיִים קוֹרֵי עֲבִישׁ גְּדוּלִים כְּעֶרְסָלִים, אֲשֶׁר נָעוּ קְלוֹת בְּזֶרְמֵי הָאוֹוִיר. אֹרֶךְ חֲלָבִי חֹדֶר מִבְּעַד לְצוּהַר בִּגְג." (הַסִּיפּוֹר שֶׁאִינוּ נִגְמָר, מִיכָאֵל אַנְדָּה)

כְּתוּבוֹ, מִהִי הָאוֹוִירָה הַמִּתְאָרֶת בְּקִטְעַת? _____
הוֹכִיחוּ תְּשׁוּבַתְכֶּם בְּעִזְרַת אֶחָד הַמִּשְׁפָּטִים מֵהַקְטַע:

תרגול- שאלות על אווירה

4.

טרטור מחריש אוזניים הפריע את שנתו של עמרי. הוא כסה את ראשו בשמיכה, רצה להוסיף ולישון. אך הרעש הלך וגבר, התערב בחלומותיו והלם בראשו. מה זה? תמה מנומנם. אך איש לא ענה לו. פקח עיניים מיושנות והציץ בשעונו. השעה הייתה רבע לפני שמונה. הוא הביט סביבו. ברגע הראשון לא זכר היכן הוא נמצא. סקר במבוכה את הקירות המסוידיים לבן. המיטה ממול הייתה ריקה. זו שלידה אפילו לא הוצעה לשנה. משמאל הייתה טלי, אחותו הקטנה, שקועה בשנה עמוקה. איפה אבא ואמא? תמה. לאן הלכו? ואז זכר: הלא הגיעו לישראל! מבעד החלון ראה שמים תכולים מלאים שמש: שמי ישראל, אשר להם התגעגע ימים רבים כל כך. אבא יצא בלילה, זכר. איפה אמא? הוא קם ממיטתו, קרב אל הדלת ופתחה לרוחה.

העתיקו מהסיפור שני משפטים המתארים את אווירת הבלבול בקרב עמרי.

א.

ב.

5.

"הגענו בדיוק בזמן", אמר עמרי ודאגה לאביו מלאה את לבו. מועקה הכבידה על לבו: הנה התחילה המלחמה, בדיוק ביום בו הגיעו לארץ. צפירה קטועה עלתה מן הרדיו הקטן שביד אמא. "אזעקה!" קראה אמא בבהלה. "עכשיו זה מתחיל ממש". היא מהרה אל טלי הישנה ונטלה אותה בידה. במהירות יצאו החוצה והטילו עצמם לשוחה חפורה באדמה. "מה זה?" שאלה טלי. "מה קרה?" "המלחמה התחילה!" אמר עמרי. "הייתה אזעקה".

כתבו, מהי האווירה המתוארת בקטע?

הוכיחו תשובתכם בעזרת שני משפטים מהקטע:

6.

לא עברו רגעים מספר וכבר עמדנו כולנו במדים, כלומר: במכנסים. עמוס ואני יצאנו ראשונים. בקושי פתחנו את הדלת: הרוח השתוללה, כאילו בכוונה דחפה עלינו את הדלת. בחוץ חכתה לנו הכנרת, נוהמת, רוטנת, הגלים מתרוממים ונשברים בכעס. ממש נבהלנו לראותה כזו. על ידי הלך עמוס. הוא שתק ולכן התחלתי לדבר עם עצמי: "חגי", אמרתי לעצמי, "העניין מתחיל לא רע. זה לך הלילה הראשון בקיבוץ, ואתה – בחוץ! לו ידעה כי הילד שלה מְטִיל עכשיו, בליל סתו, בלי סודר (שכחתי אותו, כמובן), ודאי היתה באה לקחת אותי הביתה... טוב שהיא איננה יודעת שום דבר וישנה לה בשקט בבית." בינתיים המשכנו את דרכנו לאורך הכנרת. הלכנו ושתקנו. גם ילדי הקיבוץ, שרגילים בוודאי להרפתקאות ותעלולים, הרגישו כי בטיול לילי זה יש משהו מסוכן ורציני הרבה יותר ממשחק רגיל.

כתבו, מהי האווירה המתוארת בקטע?

הוכיחו תשובתכם בעזרת שני משפטים מהקטע:

א.

ב.

תרגול- שאלות על אווירה

7.

אנינה לא האמינה למראה עיניה, כאשר הביטה בתנין גונח ונוחר הזוחל ויוצא מתחת לשידה. אנינה קפאה במקומה. בעיניים פעורות לרווחה עקבה אחר התנין שזחל ויצא לגמרי מערימת העיתונים ובאיטיות התבונן בדירה סביב. התנין הניע ראשו מצד לצד, כשהוא משמיע צליל שריקה רועמת. אנינה בלעה את רוקה בחוזקה והביטה במלתעות התנין שחשפו שורות ארוכות להחריד של שיניים. התנין הניע זנבו מצד לצד באיטיות.

כתבו, מהי האווירה המתוארת בקטע? _____

הוכיחו תשובתכם בעזרת שני משפטים מהקטע:

א. _____

ב. _____

8.

אבל לאחר סיום יום הלימודים, כשעמדה לעזוב את שער בית-הספר, הבחינה אורה בירון, עודד ותומר. שפתיו של ירון היו קפוצות, והמבט הזועף שנעץ בה הסגיר את מחשבותיו. פחד הציף אותה, והיא מיהרה לצאת לרחוב הסואן. מיד הרגישה שעוקבים אחריה, ומזווית העין ראתה את הצלליות של ירון וחבריו. אורה פתחה בריצה לעבר המגרש המפריד בין הרחוב לביתה. כשחצתה אותו הרגישה פתאום משיכה בשרוול. ירון וחבריו הקיפו אותה. "אורה, מחר תגידי למורה שאת מוותרת על התפקיד!" קרא ירון לעברה בכעס. בטרם הצליחה להבין את המתרחש, הוא ניסה לחטוף את התיק מידה.

כתבו, מהי האווירה המתוארת בקטע? _____

הוכיחו תשובתכם בעזרת שני משפטים מהקטע:

א. _____

ב. _____

תעודת זהות לטקסט

1. בחרו טקסט מאחד המגזינים בעיתון 'עיניים' ומלאו את הפרטים הבאים.

תעודת זהות
بطاقة هوية

מדינת ישראל
משרד הפנים

מי הכותב / מוען?

היכן התפרסם הטקסט?

תאריך פרסום הטקסט?

אל מי פונה הטקסט / מי הנמען?

האם הכותרת רומזת על תוכן הטקסט?

האם הכותרת משעשעת, אירונית או דצינית?

סוג הטקסט (בחרו את התשובה הנכונה):
מידעי / תיאורי / ביקורתי / שכנועי / דיון בבעיה / מדריך מפעיל

מתוך: לשון מחוץ לקופסה.

2. חקרו אודות הנושא המדובר בטקסט שבחרתם והוסיפו עוד ארבע עובדות הקשורות לנושא.

קראו את הכותרת: "הזמרים שרים והבגדים משפיעים"

1. במה לדעתכם יעסוק הטקסט?

בחרו את התשובה הנכונה.

א. בשירים וזמרים

ב. בהשפעת בגדי הזמרים על הקהל.

ג. בלבושם הבולט של הזמרים.

2. איזו מילה בכותרת מרמזת לנו על תוכן הידיעה. _____ ?

הזמרים שרים והבגדים משפיעים

מאת: נועה שביט

זמרים וזמרות משפיעים בלבושם הבימתי על האופנה, שהקהל הצעיר שלהם ילבש למחרת ההופעה.

נשאלת השאלה: האם זה חייב להיות כך? אולי אפשר גם אחרת?

פעם לזמרים לא הייתה השפעה על האופנה של צעירים ושל בני נוער. השפעה זאת החלה בשנות ה-60.

זמרים ולהקות, בארצות-הברית ובאירופה, התחילו להופיע לפני קהל צעיר, ובני הנוער חיקו את מה שראו על הבמה. בעקבות זאת התחילו יצרני האופנה לכוון את מבטם אל במות המופעים, כדי להעתיק רעיונות שימצאו חן בעיני לקוחות צעירים. בגדי הזמרים, תכשיטיהם, התסרוקות והאיפור שלהם – כל אלה הפכו ל**צו אופנה**, שצעירים קיבלו וחיכו.

דוגמה בולטת משנות ה-60 היא להקת הביטלס (החיפושיות). התסרוקות של חברי הלהקה כיסתה את המצח, ומכיוון שהלהקה הייתה **פופולארית** מאוד, מעריציהם דרשו מספרים בכל רחבי העולם לעצב כך את שערם. וכאשר התארך השיער של המוזיקאים, התארך גם שערם של בני הנוער.

בערך באותה התקופה הופיעה בהצלחה להקת הרולינג סטונס (האבנים המתגלגלות) עם הסולן **מיק ג'אגר**. המוזיקה שלהם הייתה קשוחה יותר מזאת של החיפושיות, וג'אגר הופיע מאופר באיפור כבד ובשפתון בצבע אדום **לוהט**. האיפור שלו אמר: "אני נועז! יש לי סגנון חצוף ולא מקובל." וכך, האיפור הכבד של ג'אגר ושל זמרים אחרים, שהלכו בעקבותיו, הפך לאופנה של בני נוער, שאוהבים להבליט את עצמם ברחוב, בלי כל קשר להופעה על במה.

גם בשנים האחרונות דוגמאות לא חסרות. שרשרות המשתלשלות ממכנסים, חולצות ענקיות ומכנסיים **רפויים** וגדולים בכמה מידות מן הדרוש, היו תרומתם של הראפרים, אשר הלהיבו בני נוער במוזיקה ובלבוש.

המשך:

נשאלת השאלה: מדוע בני נוער ממשיכים לקבל את הלבוש הבימתי של זמרים בתור־צו אופנה? זמרים נאלצים לבלוט בהופעתם החיצונית, כי הם נמצאים בתחרות מתמדת עם זמרים אחרים. אולי חלק מבני הנוער שמחקקים אותם, שואפים להופיע על במה, וחושבים שיצליחו בכך, אם יתחילו בחיקוי המראה של הזמרים?

אם כך הם סבירים, טעות בידם. אותם הזמרים השקיעו קודם כל בשינה ובנגינה, ורק אחר כך – בבחירת מראה ייחודי. אותם בני הנוער לא יהפכו לזמרים רק על-ידי חיקוי הלבוש. בנוסף, כדאי לדעת שרוב הזמרים לא ממציאים בעצמם את סגנון הלבוש שלהם, ולא תמיד מה שאנחנו רואים על הבמה, מייצג את טעמו האישי של הזמר.

בדרך כלל, מאחורי כל זמר עומדים יועצים ומעצבים, שמתכננים את המראה שלו עד הפרט האחרון, ויש כמובן, מפיקים, שמשלמים על הכול. במקרים רבים מציגים על הבמה ובצילומים בעיתון תדמית זוהרת, שעשויה להיות רחוקה מאוד מן הזמר עצמו. לדוגמה, זמר קצר-ראייה, שזקוק למשקפיים – יועציו יחליטו עבורו שעליו להופיע בלעדיתם. האנשים שעובדים עם זמרים, עושים זאת כדי להרוויח כסף מן המוצר שלהם (הזמר או הזמרת). האם בני הנוער המחקקים אותם, יודעים שהם חלק מ"מכונה משומנת היטב", שפועלת כדי להרוויח את כספם? – לא בטוח.

ולבסוף, שאלה אחרונה: מה הבעיה לאהוב זמר או זמרת, ליהנות מהופעתם על הבמה או בטלוויזיה, ולהתלבש איך שמתחשק, ולפי מה שמתאים לנער או לנערה? אם בגדים מדברים ואומרים משהו על האדם שלובש אותם, אולי עדיף שהבגדים שלנו יאמרו משהו עלינו?

כל הזכויות שמורות למרכז לטכנולוגיה חינוכית.

הזמרים שרים והבגדים משפיעים

ענו על השאלות הבאות:

- טרום קריאה:
מהו סוג הטקסט? _____
- מהם מרכיבי הטקסט? _____
- מהיכן לקוח הטקסט? _____
- מי מחבר הטקסט? _____

4. בטקסט הזמרים שרים, והבגדים משפיעים יש 6 פסקות:

א. כתבו את שתי המילים הראשונות של כל פסקה:

דוגמה: פסקה 1 מתחילה במילים: "זמרים וזמרות..."

פסקה 2 מתחילה במילים: "_____..."

פסקה 3 מתחילה במילים: "_____..."

פסקה 4 מתחילה במילים: "_____..."

פסקה 5 מתחילה במילים: "_____..."

פסקה 6 מתחילה במילים: "_____..."

ב. תנו מספר לכל פסקה – כתבו את הספרה המתאימה ליד כל פסקה.

הטקסט "הזמרים שרים והבגדים משפיעים" הוא מאמר עמדה הכולל שני חלקים:

בחלק א' (פסקות 1-4) מובעת עמדה (טענה) ולאחר מכן מובאים נימוקים התומכים בה.

בחלק ב' (פסקות 5-6) מובעת בצורה לא מפורשת דעתה של המחברת על הנושא.

חלק א' - טענה ונימוקים

קראו את פסקה 1

5. במשפט הפותח של הטקסט מציגה הכותבת טענה.

הטענה של הכותבת:

6. בפסקה נאמר כי בעבר לא הייתה ללבוש הזמרים השפעה על אפנת הצעירים.

א. מתי החלה השפעה זו ?

תשובה: _____

ב. מה עשו בני הנוער ?

תשובה: _____ את מה שראו על _____

7. בפסקה כתוב:

א. "יצרני האפנה התחילו לכוֹן את מבטם אל במות המופעים." במקום הביטוי לְכוֹן את מבטם ניתן לכתוב:

בחרו את התשובה הנכונה.

להסתכל	לחפש	לעבוד	לבלוט
--------	------	-------	-------

ב. מדוע החלו יצרני האפנה לכוון את מבטם אל במות המופעים ?

תשובה: כדי _____ רעיונות שימצאו חן בעיני הצעירים.

קראו את פסקות 2-3

8. הכותבת טוענת כי הזמרים משפיעים על האופנה של בני הנוער .

השלימו את הרעיונות המרכזיים בכל פסקה ותקבלו שתי דוגמאות שמביאה הכותבת כדי להוכיח את טענתה

פסקה	הנשא – על מי מדובר בפסקה?	הרעיון המרכזי – מה אומרים עליו?
2	להקת הביטלס	מעריצים רבים ביקשו לחקות _____ _____ _____
3	מיק ג'אגר	האיפור הכבד של מיק ג'אגר הפך ל _____ _____ _____

9. השלימו: לפי הכתוב בפסקה 3,

בני נוער שמתאפרים הם לרוב בני נוער שאוהבים _____ את עצמם.

קראו את פסקה 4

10. כיצד השפיעו הראפרים על הלבוש של בני הנוער?

השלימו לפי הכתוב בטקסט:

- חולצות _____
- מכנסיים _____
- שרשראות _____

הזמרים שרים והבגדים משפיעים

11. ראינו כי ההשפעה של הזמרים על אופנת הצעירים היא תופעה שהתפתחה במשך השנים.

א. כתבו ליד כל ביטוי זמן את השלב המתאים לו בהתפתחות התופעה.

ב. היעזרו במחסן.

התפתחות התופעה	ביטוי זמן
	פעם
	בשנות השישים
	בשנים האחרונות

מחסן:

הראפרים משפיעים על אפנת הצעירים.

לזמרים לא הייתה השפעה על אפנת הצעירים.

להקות הביטלס והאבנים המתגלגלות השפיעו על אפנת הצעירים.

חלק ב' - דעתה של הכותבת

קראו את פסקאות 5-6

12. בפסקה 5 כתוב: "על הבמה ובצילומים בעיתון מוצגת תדמית זוהרת, שעשויה להיות רחוקה מאוד מהזמר עצמו".

• קראו גם את המשפט הבא:

"לבחור הייתה תדמית של בחור חרוץ וישר" - מה פירוש המילה תדמית, לפי שני המשפטים שקראתם?

בחרו את התשובה הנכונה

הדרך שבה מיישבו נתפס בעיני אחרים.	הדמיון בין שני דברים.
-----------------------------------	-----------------------

13. בפסקה 5 כתוב: האם בני הנוער המחקים אותם, יודעים שהם חלק מ"מכונה משומנת היטב" - מה התפקיד של סימן הפיסוק מירכאות (") במשפט זה?

בחרו את התשובה הנכונה:

- א. לציין דיבור ישיר. ב. לציין ציטוט הלקוח ממקור כלשהו.
ג. לציין שם או כינוי. ד. לציין שהמשמעות של הצירוף שונה ממשמעותו הרגילה.

רשים:

"מכונה משומנת היטב" - כאשר שמים הרבה שמן במכונה היא עובדת באופן חלק ללא חריקות. לכן, כאשר משהו מתנהל היטב ללא תקלות ניתן לדמות אותו למכונה משומנת. לדוגמה הבא: תמצאו ההורים היו משפטים בחופשה בקשר של והילדים סיבה תפקדו ותוצאה. בבית כמכונה משומנת היטב.

א. העתיקו את הסיבות הבאות למקומות המתאימים בתרשים:

- ♦ הלבוש אינו משקף את טעמים האישי של הזמרים
- ♦ לעיתים קרובות מוצגת תדמית זוהרת שעשויה להיות רחוקה מהזמר עצמו
- ♦ הזמרים נאלצים לבלוט בהופעתם
- ♦ בני הנוער לא יהפכו לזמרים רק על ידי חיקוי הלבוש

תוצאה

מילתקישור

סיבה

התמצא יסבת חרות מת מדת עסזמרים אחרים		
כדי להפוך לזמרים הסצריכים קודם כל לדעת לשיר ולנגן		
פעמים רבות יועצים מעצבים מתכננים את המראה שלהם		
המפיקים רוצים להרוויח כסף		

הזמרים שרים והבגדים משפיעים

ב. הוסיפו מילות קישור מתוך המחסן- השתמשו בכל פעם במילת קישור אחרת:

כיוון ש .. | מפני ש .. | בגלל ש .. | משום ש .. | כי | מאחר ש ... | היות ש ...

15. לכותבת המאמר יש דעה בנושא: "השפעת הזמרים על האופנה של הצעירים", אך היא אינה אומרת אותה במפורש.

ניתן להבין את דעתה מתוך השאלות שהיא מעלה .

א. ענו על השאלות לפי הכתוב בפסקות 5-6:

- האם בני הנוער המחקים את הזמרים, יודעים שהם חלק מ"מכונה משומנת" היטב, שפועלת כדי להרוויח את כספם?

תשובה:

- מה הבעיה לאהוב זמר או זמרת, ליהנות מהופעתו על הבמה או בטלוויזיה, ולהתלבש איך שמתחשק ולפי מה שמתאים לנער או לנערה?

כתבו במילים שלכם, מה דעתה של הכותבת על התופעה של חיקוי בני נוער את לבוש הזמרים .

16. כתבו בשתי מילים:

תכשיטים _____

יועצין _____

בלבושם _____

עקבותיו _____

17. מחברת הטקסט מסיימת בשאלה. מהי תשובתכם לשאלה זו? נמקו.

18. לסיכום, מאמר עמדה הוא טקסט המביע עמדה (טענה) כלפי תופעה או נושא מסוים.

למאמר עמדה יש רכיבים ומבנה קבוע.

השלימו במילים שלכם את פרטי המאמר "הזמרים שרים והבגדים משפיעים" על פי רכיבי המבנה המופיעים בתרשים.

מבנה מאמר עמדה

הכותרת: _____
שם הכותב/ת: _____

זמרים וזמרות משפיעים _____

**פתיחה-
הטענה**

נימוק 1 (הביטלס) - _____

נימוק 2 (הרולינג סטונס) - _____

נימוק 3 (הראפרים) - _____

גוף המאמר-

ניתן לאהוב זמר/ת ועדיין להתלבש לפי מה שמתאים לנער/ה.

**סיום- דעתה
של הכותבת**

עצת הקאדי / מאת י' לבני

לאישה אלמנה וענייה היה בוסתן תאנים קטן, שממנו התפרנסה. בוקר אחד, כשיצאה האישה לבוסתן שלה, מצאה כי נגנבו ממנה כל התאנים הבשלות. וכך אירע גם למחרת.

פנתה האישה אל הקאדי וסיפרה לו בבכי כי מישוהו גנב תאנים מבוסתנה.

יעץ לה הקאדי עצה טובה:

"שויבי לביתך, קחי מעט גרעיני חמנייה,

והסתיירי בכל תאנה בשלה גרעין.

אך שימי בא לב שהגרעינים לא יתגלו.

ולמחרת בקומך, צאי לבדוק את התאנים.

אם אכן נגנבו – הודיעי לי על כך מיד!"

עשתה האישה כל אשר אמר הקאדי לעשות, ולמחרת גילתה כי אכן נגנבו התאנים פעם נוספת.

מיהרה האישה להודיע על כך לקאדי. קרא הקאדי לעוזרו, נתן לו כסף ואמר לו:

"לך לשוק וקנה מכל רוכל מעט מן התאנים שברשותו."

ועוד אמר הקאדי לעוזרו כי ירשום את שמות כל הרוכלים, שממם קנה את התאנים.

כעבור כשעה שב עוזרו של הקאדי, כשבדידיו התאנים והשמות של כל הרוכלים.

בדק הקאדי את התאנים ומצא מספר תאנים, שבתוכן הוסתרו גרעיני חמנייה.

מיד הלכו והביאו לפני הקאדי את הרוכל אשר מכר לעוזרו

של הקאדי את אותן תאנים.

רעד האיש ויפול לפני הקאדי ויקרא:

"אני מודה לפני אלוהים,

אני הוא זה שגנבתי את התאנים

מבוסתנה של אישה אחת בפרבר העיר..."

ציווה הקאדי על האיש לרצות את עונו בבית האסירים,

עצת הקאדי / מאת י' לבני

ענו על השאלות הבאות:

טרום קריאה:

- מהו סוג הטקסט? _____
- מהם מרכיבי הטקסט? _____
- מהיכן לקוח הטקסט? _____
- מי מחבר הטקסט? _____

1. כתבו את שתי המילים הראשונות של כל פסקה:

דוגמה: פסקה 1 מתחילה במילים: "לאישה אלמנה..."

_____	פסקה 2 מתחילה במילים:
_____	פסקה 3 מתחילה במילים:
_____	פסקה 4 מתחילה במילים:
_____	פסקה 5 מתחילה במילים:

2. תנו מספר לכל פסקה - כתבו על גבי הטקסט את הספרה המתאימה ליד כל פסקה.

3. בסיפור כתוב: "לאישה אלמנה וענייה היה בוסתן תאנים קטן, שממנו

התפרנסה." - מה פירושה של המילה התפרנסה:

- א. הרוויחה כסף כדי לחיות
- ב. חתכה פרוסה
- ג. גנבה פירות מהבוסתן

4. בסיפור כתוב: "...כשיצאה האישה לבוסתן שלה..". - מה פירוש המילה בוסתן?

- א. עץ תאנים
- ב. גן של עצי פרי
- ג. דוכן פירות בניסה לגינה

5. מהו האירוע המתחיל את הסיפור?

תשובה: _____

עצת הקאדי / מאת י' לבני

מרכיבי הסיפור:

"לאישה אלמנה וענייה היה בוסתן תאנים קטן, שממנו התפרנסה" - המילה היא מצביעה על-כך שהזמן בו מתרחש

הסיפור הוא:

עבר / הווה / עתיד

האירוע המאתחל של הסיפור התרחש ב _____

כאן

בסיפור זה, בפסקת הפתיחה מוזכרת דמות אחת:

דמויות

5. הייעוץ של הקאדי כלל ארבע פעולות שעל האלמנה לבצע:

השלימו את מילות הפעולה:

א. _____ מעט גרעיני חמנייה.

ב. _____ בכל תאנה בשלה גרעין.

ג. _____ לבדוק את התאנים.

ד. _____ לי על-כך מיד.

6. הכותב מספר לנו כי הקאדי נתן לאלמנה עצה טובה.

א. האם לדעתכם עצתו של הקאדי היא עצה טובה? _____

הסבירו מדוע?

7. בפסקה כתוב: "לך לשוק וקנה מקל רזל מעט מן התאנים שבגשותו." מהו פירוש המילה רזל?

א. חקלאי ב. סוחר נודד ג. איש עסקים ד. עשיר

8. כתבו נכון / לא נכון, ליד כל אחד מהמשפטים הבאים:

המשפט	נכון / לא נכון
למחרת גילתה האלמנה כי התאנים נשאר על העץ.	
האלמנה עשתה את כל אשר אמר לה הקאדי לעשות.	

העוזר של הקאדי קנה מעט תאנים מכל הרוכלים בשוק.

האלמנה לא מרבה להודיע לקאדי כי הוא צריך להצטרף למועדון.

קוראים, אומרים ומצליחים

עצת הקאדי / מאת י' לבני

8. קראו שוב את פסקות 1-3

מאפיין חשוב של הסיפור העממי הוא המספר 3 המופיע בצורות שונות.

כיצד הוא בא לידי ביטוי בסיפור זה ? (3 פעמים)

9. השלימו את המילים החסרות, לפי הכתוב בפסקה

העוזר הנאמן חזר לקאדי ובידיו: _____

בחלק מהתאנים מצא הקאדי: _____

סימן הפיסוק- מירכאות (").

לדוגמה: "אני מודה לפני אלה. אני הוא זה שגנבתי את התאנים מבוסתנה של אישה אחת בפרךר

העיר" - מה תפקיד המירכאות במשפט זה?

א. לציין שם או מקום

ב. לציין דיבור ישיר

ג. לציין ציטוט ממקור מידע.

10. בפסקה כתוב: "ציוה הקאדי על האיש לרצות את עונו בבית

האסירים..." - מה פירוש לרצות את עונו?

א. להתחרט על מה שעשה

ב. להחזיר את החוב שלו

ג. לשאת בעונש המגיע לו.

11. ה היה עונשו של הגנב ?

12. מהו מוסר ההשכל= המסקנה הלמד מתוך הסיפור _____

עצת הקאדי / מאת י' לבני

15. בחרו את הפתגם המתאים ביותר לתיאור מוסר ההשכל של הסיפור :

סוף גנב לתלייה גונב

מגנב פטור.

על ראש הגנב בוער הכובע.

נמקו את בחירתכם, והוסיפו דוגמה מחיי היום-יום.

16. כתבו בשתי מילים:

בוסתנה- _____

ביתך- _____

ברשותו- _____

בידיו- _____

17. בשור ה-2 כתוב: " כי נִגְנְבוּ מִמֶּנָּה.. "- למה הכוונה במילה ממנה?

מהאישה,

מהקאדי

מהבוסתן.

דמותו של הורדוס

מתוך: אתר יבניאלי

"התגנב אל כסא המלוכה כשועל, נהג את שלטונו כנמר, ומת ככלב". כך אמר אחד מבני דורו על המלך העריץ, רב המעללים והאומלל כאחד, שרדה בישראל 33 שנה. הורדוס היה בנו של אנטיפטר האדומי, שיליוס קיסר מינה אותו לאפטרופוס של הורקנוס ותודות לכך נעשה לשליט בארץ, על אף שנאת העם אליו. עוד בימי חייו של אביו נתמנה הורדוס למושל הגליל והראה שם אכזריות ועזות, שעוררו אליו משטמה עזה.

ממלכתו של הורדוס

הורדוס היה בנו של אנטיפטר האדומי, שיליוס קיסר מינה אותו לאפטרופוס של הורקנוס ותודות לכך נעשה לשליט בארץ, על אף שנאת העם אליו. עוד בימי חייו של אביו נתמנה הורדוס למושל הגליל והראה שם אכזריות ועזות, שעוררו אליו משטמה עזה.

לאחר שהורעל אנטיפטר, החליט הורדוס לכבוש לעצמו את המלוכה בישראל ובראש צבאותיו בא ירושלימה. הורקנוס נבהל מפניו וקיבל אותו בכבוד רב, וכשדרש ממנו הורדוס לתת לו את מרים נכדתו לאישה, כדי להכין לו על ידי נישואין אלה בסיס חוקי לכסא החשמונאים, לא העז הורקנוס להשיב את פניו ריקם, ומרים היפה והענוגה הייתה לאשתו של צורר בית החשמונאים. הורדוס הוא דמות שנויה במחלוקת. מצד אחד עשה מעשים רבים כדי לרכוש את אמונם של היהודים, ומצד שני קלקל מעשים אלה ופגע ברגשותיהם.

הורדוס היה חביב הרומאים ולכן הסנאט העניק לו את התואר "מלך בעל ברית וידיד לעם הרומי". אך הורדוס לא ויתר על הניסיון לרכוש את אהדת היהודים. הוא עשה זאת באמצעות מפעלי הבנייה שלו, ובמיוחד במאמצים הרבים שהשקיע בבית המקדש, פעם גם ויתר על חלק ניכר מתשלום המיסים ובשנת בצורת חילק מזון לתושבים היהודים. כל המאמצים הללו לא הועילו, בעיני היהודים הורדוס היה תמיד מושל ששלט בחסדו של שליט זר. בשנת 4 לפנה"ס, חמישה ימים לאחר שהוציא להורג את בנו אנטיפטרוס, מת הורדוס בייסורים קשים. איש מנציגי העם היהודי לא השתתף בהלווייתו.

מפעלי הבנייה של הורדוס:

התיאטרון הרומי בקיסריה

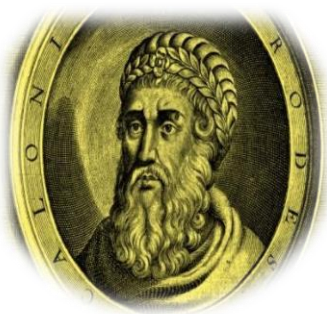
ארמון הורדוס ביריחו

בית המקדש השני לאחר שיפוץו על ידי הורדוס

דמותו של הורדוס

ענן על השאלות הבאות:

- טרום קריאה:

מהו סוג הטקסט?

- מהם מרכיבי הטקסט? _____ ?

- מהיכן לקוח הטקסט? _____ ?

- מי מחבר הטקסט? _____ ?

1. קריאה מעמיקה:

א. חלקו את הטקסט לפסקאות.

ב. סמנו במרקר את הנושא והרעיון המרכזי של כל פסקה.

ג. תנו שם לכל פסקה.

2. כתבו תמצית לקטע שקראתם.

3. כתבו שמות של שש ערים שהיו תחת שלטונו של הורדוס:

3. מה תפקיד התמונות המצורפות לטקסט? (הקיפו במעגל) א. להדגים ולהמחיש את פועלו של הורדוס.

ב. לתאר את אכזריותו של הורדוס.

ג. להדגיש את חוסר יעילותו של הורדוס.

ד. להסביר מדוע דמותו של הורדוס שנויה במחלוקת.

4. פירוש ביטוי "רב מעללים" הוא:

א. מבצע פעולות ומעשים רבים.

ב. אדם המטפל בעוללים (תינוקות)

ג. אדם אכזר ורשע המתעלל באנשים

ד. אדם שלא עושה כל פעולה.

דמותו של הורדוס

ענן על השאלות הבאות:

5. במשפט: "...שעוררו אליו משטמה עזה".

מה פירוש המילה: "משטמה"?

א. תשומת לב מיוחדת

ג. שנאה עזה

ב. כבוד גדול

ד. הערצה

6. בשורה 2 כתוב: "רב מעללים ואומלל כאחד, שרדה בישראל 33 שנה." - מה היו מעלליו של הורדוס?

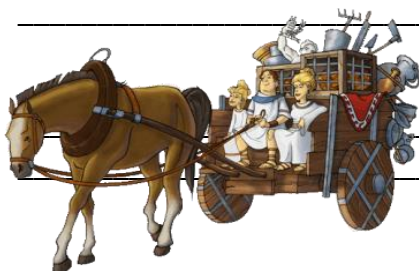
7. לשם מה ביקש הורדוס להינשא לנכדתו של הורקנוס שליט ירושלים?

8. מדוע עם ישראל התנגד בתוקף למלכותו של הורדוס?

9. בטקסט כתוב: "הורדוס הוא דמות שנויה במחלוקת", כתבו מדוע?

10. באילו דרכים רכש הורדוס את אהדת היהודים?

11. כתבו מה דעתכם על דמותו של הורדוס, נמקו והסבירו אותה.

12. כתבו ארבעה פעלים המופיעים בטקסט והשלימו את הטבלה:

הפעלים	הפועל בעבר	הפועל בהווה	הפועל בעתיד	שם הפעולה	שם הפועל
א.					
ב.					
ג.					
ד.					

מצדה

מתוך אתר "אוריינט", חדר מקצוע לשון והבעה

אתה נוסע דרומה בכביש סדום – עין גדי, לאורך החוף המערבי של ים המלח. מצד אחד ים. מצד שני הרים זקופים ופתאום:

מצדה!

מבט ראשון דומה ההר לכל ההרים בסביבה: פראי, קירותיו זקופים ופסגתו ישרה, כאילו חתכו אותה בסכין.

נדמה שאיש לא יוכל לטפס על ההר הזה. ובכל זאת... כאן, על ראש ההר בנה המלך הורדוס מבצר גדול, חזק ונהדר.

בשנת 66 לספירת הנוצרים מרדו היהודים ברומאים והצבא הרומאי בא לארץ. בשנת 70 לסה"נ כבשו הרומאים את הארץ, הרסו את ירושלים ושרפו את בית המקדש. בכל ארץ – ישראל נשאר רק מבצר אחד בידי היהודים – מבצר מצדה. הצבא הרומאי, שהיה אז ביהודה – 10,000 חיילים, יצא למדבר יהודה לכבוש את מצדה – המבצר האחרון. מצדה היו אז 960 נפש – חיילים, נשים וילדים. הרומאים שמו מצור על מצדה. אי אפשר היה להיכנס למצדה ואי אפשר היה לצאת מן המקום. המלחמה נמשכה זמן רב והמצור ארך כ- 3 שנים. לבסוף לא יכלו עוד לוחמי מצדה להמשיך במלחמה.

בלילה האחרון לפני נפילת מצדה, אסף המפקד, אלעזר בן יאיר, את כל הלוחמים ואת בני משפחותיהם. הוא הציע להם למות כאנשים חופשיים, ולא ליפול בידי הרומאים. הלוחמים קיבלו את הצעתו. הם הרגו זה את זה וכאשר ראה האחרון כי כולם מתו, הדליק אש בכל פינות המבצר והרג את עצמו. למחרת עלו הרומאים למצדה. הם התכוננו לקרב ארוך וקשה, אך מצאו במקום רק להבות אש, דממה עמוקה וגופות הרוגים. זה היה בשנת 73 לספירה. ואיך נודע הסיפור הזה? שתי נשים וחמישה ילדים התחבאו בבריכת מים יבשה ונשארו בחיים. מלחמת הגבורה במצדה הייתה אפילו הירואי למלחמה גדולה. מצדה היא סמל של גבורה לנוער העברי, סמל של מאבק מעטים מול רבים.

כיום מצדה היא אתר תיירות. בחפירות שנעשו במקום בהנהלת פרופ' יגאל ידין, נמצא ארמון הורדוס, מאגרי מים ומזון, בית כנסת, מטבעות ועוד.

מצדה היא מבצר עתיק
על פסגתו של מצוק סלע
מבודד בשוליו
המזרחיים של מדבר
יהודה הצופה לים
המלח.

מצדה

ענו על השאלות הבאות:

- טרום קריאה:

מהו סוג

הטקסט?

- מהם מרכיבי הטקסט?

- מהיכן לקוח הטקסט?

- מי מחבר הטקסט?

1. למי מתייחסים האזכורים הבאים בטקסט?

קירותיו – פסקה ב – של מי ?

להם – פסקה ג – למי ?

הצעתו – פסקה ג- של מי ?

2. כתבו נכון/לא נכון

א. מצדה הייתה בעבר אתר תיירות מפורסם.

ב. סיפור מצדה ידוע לנו היום בזכות מספר ניצולים.

ג. כיום מצדה היא סמל גבורה למאבק של מעטים מול רבים.

ד. מצדה נפלה בידי הרומאים 3 שנים לאחר שכבשו את הארץ.

ה. לוחמי מצדה נכנעו לרומאים לאחר מלחמה ארוכה.

3. לפניכם מספר אירועים המופיעים בטקסט. מספרו אותם לפי סדר התרחשותם.:

הלוחמים הרגו זה את זה.

הרומאים צרו על מצדה.

היהודים מרדו ברומאים.

הרומאים כבשו את ישראל.

מצדה נפלה בידי הרומאים ללא קרב.

הרומאים שרפו א בית המקדש.

מצדה

ענו על השאלות הבאות:

4. בפסקה ג' מופיעים שמות עצם ופעלים הקשורים לתחום המלחמה.
- מצאו בטקסט שמות, תארים ופעלים ורשמו אותם בטבלה:

פעלים	תואר	שמות

5. השלימו את המשפט:

הטקסט "מצדה" הוא טקסט _____, מטרת הכותב היא _____ הנמענים של הטקסט הם: _____.

6. כתבו פסקה על מצדה, שמטרתה למסור מידע על האתר למבקר בו.

בפסקה התייחסו למיקומו של האתר, לסיפורו ההיסטורי ולמה שניתן למצוא בו כיום. התחילו את כתיבת הפסקה כך:

מצדה היא אתר תיירות מפורסם השוכן לאורך החוף המערבי של ים המלח. מצדה מפורסמת בזכות....

7. מה רצה הכותב: ללמד...להדגיש בכתיבת הטקסט ?

8. המסקנה שכתובה בטקסט מבוססת על:

עובדה/ דעה/ השערה, בחרו את התשובה הנכונה....

העתיקו מהטקסט את המשפט שמאשר את תשובתכם, הביאו דוגמה לכך.

מצדה

ענו על השאלות הבאות

א. מצאו בטקסט שש שמות תואר והעתיקו אותם.

ב. מה מוסיפים שמות תואר אלה לטקסט?

8. לפניכם פעלים המוזכרים בטקסט – כתבו לכל אחד מהם את שם הפועל ושם הפעולה.

שם פעולה	שם פועל	פועל
נסיעה	לנסוע	נוסע
		יצא
		הציע
		עלו
		מצאו
		שמו

9. סמנו את הפעלים בטקסט וציינו את זמנם.

א. באיזה זמן כתובים רוב הפעלים?

ב. מה ניתן ללמוד מכך על הקטע?

9. בשורה 12 כתוב: "הרומאים שמו מצור על מצדה.." מה פירוש המילה מצור?

א. קיר

ב. אחוזה

ג. הסגר

ד. מסור

11. כתבו בשתי מילים:

משפחותיהם -

קירותיו -

הפנינה / אגדה יפנית

עֵיבֵד: מ. שר-אל

קראו את הכותרת ושערו:

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

טרום קריאה:

1. בצעו סריקה ודלו מידע:

מהכותרת:

אורך הטקסט, תמונות ואיורים, מקורות מידע:

- מהו סוג הטקסט?
- מהם מרכיבי הטקסט?
- מהיכן לקוח הטקסט?
- מי מחבר הטקסט?

לאחר שסרקתם ודליתם מידע...

עבשיו,

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

בעת, קראו את הסיפור הפנינה בעיון.

הפנינה/ אגדה יפנית

בכפר אחד גר זקן מפלג. הזקן גר בבית קטן יחד עם קרובת משפחה רעת לב, אשר מררה את חייו. יום יום עבד הזקן עבודה קשה בבית ובגן, ואלו האשה ישבה בטלה ודיברה אליו קשות. ולזקן בת יחידה אשר גרה רחוק, מעבר להרים. יום אחד, כאשר לא יכול היה הזקן לסבל עוד- כתב מכתב לבתו וספר לה על חייו הקשים.

בעבור שבועות אחדים קבל מבתו חבילה קטנה. בחבילה הייתה פנינה יקרה ולידה מכתב. וכך היה כתוב במכתב: "שמור על פנינה זו היטב. אל תמכרנה, אל תחליפנה ואל תתננה במתנה. אם תמלא את בקשותי, אזי טוב יהיה לך כל ימי חייך".

התפלא הזקן על בקשתה המוזרה של בתו, אך החליט לעשות כבקשתה. בערב באה הביתה קרובת המשפחה הרעה של הזקן. כאשר ראתה האשה את הפנינה בידי הזקן נצצו עיניה. "שב נא ונח מעבודתך הקשה", אמרה האשה, ובלבה חשבה שתקבל את הפנינה במתנה. אבל הזקן שמר עליה ולא נתן אותה לאישה הרעה.

למחרת היום, בשעה שהאשה הגישה לזקן אוכל טעים אמרה לזקן: "הבה נמכר את הפנינה ובכסף נקנה בית גדול ומרוח". אבל הזקן לא הסכים למכור את הפנינה.

כך עברו ימים רבים, האשה טפלה בזקן במסירות והשגיחה עליו, כי קיומה שיום יבוא והיא תקבל את הפנינה מיד הזקן. בינתיים חי הזקן באושר ובכבוד כל ימי חייו, בדברי בתו החכמה.

הפנינה/ אגדה יפנית

ענו של השאלות הבאות:

1. פירוש המילה "מופלג" שבשורה 1 הוא:

א. נחל = פלג מים. ג. מאוד.

ב. מפלגה. ד. בעל זקן לבן.

2. המילים: "אם... אזי..." שבשורה 8 הן מילות קישור של:

א. תוספת. ב. הפחתה.

ג. הדגשה. ד. תנאי.

3. תפקיד המירכאות בשורה 12, במשפט: "שב נא ונוח מעבודתך הקשה" הוא:

א. דימוי. ב. דיבור ישיר.

ג. שם. ד. היפוך משמעות.

4. פירוש הביטוי "מררה את חייו" שבשורה 2 הוא:

א. עשתה לו צרות וחייו נהיו קשים.

ב. עזרה לו וחייו נהיו נעימים.

ג. ניהלה את חייו.

ד. התייחסה אליו כאל אדון.

5. למה הכוונה במילה "עליה" שבשורה 13?

א. על קרובת המשפחה. ב. על ביתו.

ג. על הדירה בה גרו. ד. על הפנינה.

6. מהי משמעות המילה "נצצו" שבשורה 12?

א. האירו מטוב לב.

ב. הבריקו מחום וממחלה.

ג. עלה במוחה רעיון וראו זאת בעיניה.

ד. הפכו להיות מאירות כפנסים.

הפנינה/ אגדה יפנית

ענו של השאלות הבאות:

7. תפקיד המילה "בשעה ש" שבשורה 15 הוא:

- א. לציין סיבה.
- ב. לציין זמן.
- ג. לציין הסבר.
- ד. לציין ניגוד.

8. פירוש הביטוי: "דיברה אליו קשות" שבשורה 3 הוא:

- א. דיברה אליו יפה.
- ב. אמרה לו את האמת.
- ג. דיברה אליו בזלזול ופגיעה בו.

9. המילה "ואילו" המופיעה בשורה 3 היא מילת קישור של:

- א. זמן.
- ב. ניגוד.
- ג. תוספת.
- ד. תוצאה.

10. מי הן הדמויות בטקסט? _____

11. בתו של הזקן שלחה אליו חבילה ובה הייתה פנינה. מה היו ההוראות שכתבה בתו לגבי הפנינה?

12. כיצד הגיבה קרובת המשפחה כאשר ראתה את הפנינה?

13. מדוע הזקן לא הסכים למכור את הפנינה?

14. מהו סוג הטקסט? _____

נמק: _____

הפנינה / אגדה יפנית

ענו של השאלות הבאות

15. כיצד יש להתייחס לאדם זקן שאינו מצליח לטפל בעצמו?

16. הסבר את הפסוק: "אל תשליכנו לעת זקנה!"

17. כיצד עזרה הפנינה לזקן?

18. האם עדיף היה לזקן למכור את הפנינה או להשאירה, כפי שעשה?

19. כתבו סוף אחר לסיפור:

20. כתוב בטקסט: "הזקן כתב מכתב לביתו וסיפר לה על חייו הקשים."

נסחו מכתב כפי שכתב הזקן לביתו:

21. מה דעתכם על ביתו של הזקן?

22. אילו תכונות אופי יש לה?

23. אילו תכונות אופי יש לקרובת המשפחה?

מלאכת הדייג

יגעת? מצאת! הוצאת רכס 1992

אדם טייל לאורך גדת הנהר. בדרכו פגש דייג, שישב על שפת הנהר עם חכה בידו, סליו מלאים דגים, והוא עמל בהכנת פיתיון. "סליחה", פנה אליו האדם, "רציתי להבין, מה עניין אתה מוצא במלאכת הדייג?

הביט בו הדייג, מחה את זיעתו ואמר: "פרנסה היא מביאה לי, אשר בעזרתה מכלכל אני את בני ביתי". "אהה". אמר האדם, "לדוג – זה פרנסה". אמר תודה והמשיך בדרכו.

לא הרחק משם, מתחת לעץ, ישבה נערה צעירה ועסקה אף היא בדיג. לידה לא היה סל מלא דגים, אלא קופסת פיתיונים. הנערה הייתה משליכה את חכתה למים, שולה דג ומייד משליכה אותו חזרה למים. "מה טעם את מוצאת בעיסוקך זה?" שאל האדם. הנערה פנתה אליו ואמרה: "עניין, הנאה וספורט הוא לי" חייכה והמשיכה בעיסוקה. "אהה", אמר האדם, "דיג הוא עניין של הנאה וספורט". עודו מהלך והנה יושבים להם שני אנשים אשר עסקו בסימון דגים, שדגו קודם לכן, ולידם רשתות דיג וציוד רב אחר.

"מה נותן לכם עיסוק זה?" שאל אותם האדם. עוסקים אנו בחקר החיים במים", ענה אחד מהם. "אהה", אמר האדם "דייג הוא עניין של מחקר", והמשיך בדרכו.

מלאכת הדייג

ענו על השאלות הבאות:

1. מה פירוש המילה "מלאכה" ?

- א. הליכה
- ג. עבודה
- ב. פרנסה
- ד. מנוחה

2. מה פירוש המילה המודגשת "מחה" את זיעתו?

- א. מחק
- ג. הסתיר
- ב. הראה
- ד. ניגב

2. מה פירוש המילה "משליכה" ?

- א. שולחת
- ג. מוציאה
- ב. זורקת
- ד. משחקת

3. מה פירוש המילה "מכלכל" ?

- א. מקלקל
- ג. מבקש
- ב. מפרנס
- ד. מכין

4. חברו כותרת מתאימה לטקסט שקראתם.

5. למי מתייחסים האזכורים במשפטים הבאים?

- א. הביט בו הדייג, _____
- ב. ישבה נערה צעירה ועסקה אף היא בדיג. _____
- ג. "מה נותן לכם עיסוק זה?" _____
- ד. שולה דג ומייד משליכה אותו חזרה למים. _____
- ה. ולידם רשתות דיג וציוד רב אחר. _____

מלאכת הדיג

ענו על השאלות הבאות:

5. עיינו במבנה הקטע והשלימו את המשפטים הבאים:

- א. בפסקה _____ (ראשונה/שנייה/שלישית) הדיג הוא לשם הנאה וספורט.
- ב. בפסקה _____ (ראשונה/שנייה/שלישית) הדיג הוא לשם פרנסה.
- ג. בפסקה _____ (ראשונה/שנייה/שלישית) הדיג הוא לשם מחקר.

6. כתבו תמצית לקטע שקראתם.

פתיחה - הקטע מתאר שלושה היבטים שונים לפעולה אחת – פעולת הדיג:

7. כתבו את שמות העצם הנסמכים המופיעים בקטע בצורת נפרד (בחציצה של המילה "של").

גדת הנהר _____

שפת הנהר _____

מלאכת הדיג _____

קופסת פיתיונים _____

חקר החיים _____

8. מצאו בטקסט פעלים והשלימו את הטבלה שלפניכם:

שם פעולה	גוף	זמן	שורש	הפועל

גן הקקטוסים הנמוך ביותר בעולם

מתוך ראיון מאת: מיקי אינהרון-נקלנבאום, מעריב לילדים, 2000

יש אנשים שאוהבים דשא או פרחים, אחרים אוהבים קקטוסים קוצניים ודוקרניים, ובמשך כל השנה הם מחכים ללילה היחיד שבו יפרחו הקקטוסים ויביטו אל הירח. כזה הוא גיורא דגמי מקיבוץ עין גדי, הקיבוץ שנמצא במקום הנמוך ביותר בעולם. מיום שהוא זוכר את עצמו, גיורא מוקף בהמון קקטוסים.

הקקטוסים הקטנים ששתל אביו גדלו במשך השנים והפכו למין ג'ונגל פראי, מטופח ומקסים.

- גיורא, הקקטוסים מתאימים למקום מדברי כמו עין גדי?

כן, הם בשרניים ומלאים מים. כמעט כל הצמח עשוי ממים שהוא אוגר בעונה הגשומה, ובעונת היובש הקקטוס משתמש במים שאגר. ככה הוא מסוגל לשרוד גם במקומות יבשים מאד.

- לא ידעתי שיש קקטוסים גדולים כל כך גדולים!

בדרך כלל חושבים שהקקטוסים הם צמחים קטנים, כי הם גדלים לאט-לאט. עוברות שנים רבות עד שהם צומחים לגובה.

- והפרחים, גם הם פורחים רק אחרי כמה שנים?

- לא. אבל שלא כמו צמחים רגילים, הקקטוסים פורחים רק בעונה מסוימת, לזמן קצר. יש שפורחים רק לילה אחד, והפרחים שלהם הכי יפים והכי גדולים – הם נפתחים בלילה ונסגרים ביום.

- יש לקקטוסים פירות שאפשר לאכול?

רק לכמה מהם יש פירות טובים למאכל אדם, ובמיוחד לצמח הצבר המצוי, שאנחנו קוראים לו 'סֶבֶרֶס'. אגב, גם גמלים אוהבים לאכול קקטוסים.

- ומי מוציא למענם את הקוצים?

לא צריך. לגמלים יש לשון עבה, והם יכולים לאכול קוצים ולהישאר בחיים.

- מי עוד נהנה מקקטוסים?

בעלי חיים מדבריים רבים, למשל – יש נמלים שבונות קן על ראש הקקטוס, וגם הציפור שנקראת 'נָקֵר' אוהבת לבנות קן על קקטוסים. העכברים אוהבים דווקא את החלק התחתון של הקקטוסים – הם מכרסמים אותו ומתחבאים בפנים.

גן הקקטוסים הנמוך ביותר בעולם

ענו על השאלות הבאות:

טרום קריאה:

- מהו סוג הטקסט? _____
- מהם מרכיבי הטקסט? _____
- מהיכן לקוח הטקסט? _____
- מי מחבר הטקסט? _____

1. מה הנושא העיקרי של טקסט הריאיון? בחרו בתשובה הנכונה.

גנים בעולם

הקקטוסים

בעלי חיים במדבר

גיורא דגמי מקיבוץ עין גדי.

2. בשורה 3 כתוב: "כזה הוא גיורא דגמי". הכוונה היא שגיורא –

א. דומה לאביו ב. אוהב קקטוסים ג. אוהב דשא ופרחים ד. דומה לקקטוס קוצני ודוקרני.

3. על-יד כל משפט הקיפו בעיגול - נכון או לא נכון:

א.	הפרחים של הקקטוס פורחים למשך זמן קצר	נכון	לא נכון
ב.	יש פירות של קקטוס שבני אדם אוכלים אותם	נכון	לא נכון
ג.	בעלי חיים לא אוכלים את פרי הקקטוס, כי יש לו קוצים	נכון	לא נכון
ד.	קקטוסים יכולים לגדול רק במקומות שהם גשומים כל השנה	נכון	לא נכון

4. כיצד הקקטוס שורד בימי הקיץ היבשים של המדבר?

גן הקקטוסים הנמוך ביותר בעולם

ענו על השאלות הבאות:

5. לפי דבריו של גיורא, מי שחושב שקקטוסים הם צמחים קטנים, כנראה חושב כך מפני שהוא ראה בעיקר קקטוסים:

א. צעירים

ב. בשרניים

ג. שגדלים במדבר

ד. שאין להם פירות

6. מה ההבדל בין האופן שבו בני אדם אוכלים את פרי הצבר לבין האופן שבו אוכלים אותו הגמלים?

7. בקטע כתוב: יש אנשים שאוהבים דשא או פרחים. אחרים אוהבים קקטוסים קוצניים ודוקרניים. "

איזה צמח אתם אוהבים? תארו את הצמח ואיפה הוא צומח, וכתבו מדוע אתם אוהבים אותו?

8. בשורה 6 כתוב: "ממים שהוא אוגר כל השנה" -- מה פירוש המילה אוגר במשפט זה?

א. סוג של מכרסם קטן

ב. גור קטן של קקטוס

ג. אוסף

9. מי נהנה מצמח הקקטוס? צטטו מהטקסט:

א

ב

10. בטקסט מופיעים מספר בעלי חיים. כתבו מה הקשר שלהם לשיח הקקטוס לפי הטקסט:

גמלים-

נמלים-

עכברים-

ציפור-

גן הקקטוסים הנמוך ביותר בעולם

ענו על השאלות הבאות:

12. בשורה 3 כתוב: "מיום שהוא זוכר את עצמו..." - למי הכוונה במילה עצמו:

א. לקקטוס

ב. לקיבוץ

ג. לגיורא.

ד. למקום נמוך.

13. לשון:

א. העתק מתוך הטקסט מילים מקבוצת: פעלים, שמות עצם ותארים.

תארים	שמות עצם	פעלים	

ב. העתיקו מתוך הטקסט עשרה שמות עצם.

איך מייצרים נייר?

שלום ילדים!

האם ידוע לכם ממה מייצרים נייר וכיצד עושים זאת?

אם כן כתבו את הידוע לכם.

אם אינכם יודעים, או אינכם בטוחים, כתבו מה אתם משערים לגבי השאלה.

(ממה מייצרים נייר וכיצד עושים זאת).

הקטע שתקראו עוסק בנייר ובאופן שבו מייצרים אותו.

הקטע, אומנם קצר, אך הוא מוסר מידע על דברים רבים.

קראו את הקטע!

איך מייצרים נייר?

אין בית שאין בו נייר. ספרים ומחברות, פנקסים ומחברות, חשבוניות לתשלום, אריזות ועיתונים. קיווינו

שהמחשבים יצילו אותנו מן הנייר, אבל המדפסת ממשיכה לצרוך ערמות שלמות.

כבר בעולם העתיק היה צורך לרשום רשימות, ובמצריים השתמשו בפאפירוס. בסין בישלו סיבים, סחבות

וחלקי צמחים שנשרו* קודם במים. את "הדייסה" הזו שטחו על מסננות גדולות, והשכבה הדקה התייבשה עליהן

והפכה לנייר. הסוד הזה הגיע אל ארצות אירופה רק לפני שמונה מאות שנה.

כאשר המציאו את מכונת הדפוס גדל הצורך בנייר, והפיקו אותו מעצים.

לעצים תפקידים חשובים בשימור הסביבה. השימוש הרב שעושים בני האדם בעצים גורם להפחתה גדולה

במספר העצים בעולם. דבר זה הוא סכנה לאדם, ליצורים החיים ולצמחייה שבעולם.

כדי לחוס על העצים שנותנים לעולם אוויר לנשימה, למדנו למחזר** את הניירות, כלומר לעשות בהם שימוש

חוזר.

יש לאסוף את כל העיתונים, המחברות שאין בהם עוד צורך, הפתקאות, הגיליונות המקושקשים והשקיות

הקרועות ולהשליך למכלי איסוף מיוחדים.

המכלים האלה מובלים למפעל "אמניר", ושם גורסים אותם

ל"דייסה" ומייצרים נייר חדש, טוב ויפה לא פחות.

כמעט כמו שעשו בסין העתיקה.

נשרו- הושרו באים/ שמו אותם באים.

למחזר- לייצר מוצר חדש מחומר משומש.

איך מייצרים נייר?

ענו על השאלות הבאות:

- טרום קריאה:

מהו סוג הטקסט? _____

- מהם מרכיבי הטקסט? _____

- מהיכן לקוח הטקסט? _____

- מי מחבר הטקסט? _____

1. קיווינו שהמחשבים יצילו אותנו מן הנייר. איך?

2. בסין בישלו סיבים, סחבות וחלקי צמחים שנשרו קודם במים.

לאיזו מטרה עשו זאת?

3. את "הדייסה" הזו שטחו על מסננות גדולות. על איזו דייסה מסופר?

4. הסוד הזה הגיע אל ארצות אירופה. איזה סוד?

דברים שלמדנו מן הקטע.

5. מהו הקשר בין ייצור נייר לבין בריתת עצים?

6. מדוע לא רצוי לכרות הרבה עצים?

7. בקטע שקראתם יש המלצה מה לעשות בנייר המשומש. מהי ההמלצה?

8. האם לדעתכם חשוב לדעת את הדברים שהקטע מספר עליהם?

כן/ לא, נמקו את תשובתכם.

איך מייצרים נייר?

ענו על השאלות:

9. האם למדתם מן הקטע דברים שלא ידעתם? כן/לא.
כתבו מה למדתם חדש.

10. דמיינו שאתם חברים באגודה לשמירה על איכות הסביבה. חשוב לכם מאוד שהסביבה הטבעית לא תפגע.

בידוע לנו, תהליך ייצור הנייר עלול לפגוע בסביבה הטבעית.

חקרו מכתב הפונה לתושבי העיר שלכם, נסו לשכנע אותם מדוע חשוב לאסוף את הנייר, שאינו עוד בשימוש במכלי האיסוף למחזור נייר.

בכתיבתכם הקפידו על הניסוח,
על סימני הפיסוק, על כתיב נכון
ועל כתב-יד ברור.

איך אניות מפליגות?

(מתוך כתבה מאת אבנר שץ, "עיניים" גיליון 19, ספטמבר 1999)

אנייה היא לא סתם כלי רכב שצף על המים. הפלגה באנייה היא כמו מסע של כפר או של עיר קטנה על פני הים. איך בונים אנייה? זה עניין גדול ומסובך, כמובן, ויש כל מיני שיטות לעשות זאת. בעבר בנו את האנייה כולה על החוף, וכשהייתה גמורה, או כמעט גמורה, הורידו אותה למים. אנייה ענקית שיוordת בפעם הראשונה לים היא עניין מרשים מאוד, וגם מפחיד למדי בשביל בוני האנייה. אבל כיום יש גם שיטות בנייה אחרות: גוף האנייה נבנה למעשה בתוך בִּרְכָה יבש, שאליה מזרימים אחר כך מים, וטקס ההשקה (הורדת האנייה למים) כבר אינו רב-רושם כמו בעבר. אנייה היא, כזכור, כלי תחבורה, ועם כל השמחה על כך שהצליחה לצוף, רצוי שיהיה בה משהו שגם יסיע אותה ממקום למקום. אפשר להשיט אנייה בכל מיני דרכים. בעת העתיקה - ועד המאה שעברה - עשו זאת בעיקר בעזרת מפרשים.

אבל, את מקומן של אניות המפרש תפסו במהרה אניות הברזל המונְּעוֹת בקיטור.

בשנים האחרונות מונְּעוֹת רוב האניות באמצעות מנועי דיזל.

יש סוגים רבים של אניות, אבל החלוקה העיקרית היא לאניות נוסעים ואניות משא.

שאלתם את עצמכם פעם בשביל מה צריך בימינו אניות נוסעים?

הרי אפשר להגיע בנוחות ובמהירות ממקום למקום במטוס. ובכן, אניות

הנוסעים של היום בעצם אינן אמצעי תחבורה, אלא מלון פאר נייך, אבל עד

לפני שנים לא רבות היו אניות הנוסעים אמצעי תחבורה של ממש.

אניות המשא הן סיפור שונה לגמרי. אפשר להעביר מטענים במטוס, אבל אין מטוס שיכול להתחרות בכמות המטען שנושאת אנייה גדולה.

כל המטוסים בעולם יכולים לשאת יחד רק חלקיק מכמות המטען שמובילים באניות.

מלבד זאת, מחיר ההובלה במטוס גבוה כל כך (כמעט פי עשרה מאשר באנייה) עד שאין סיכוי שמטוסים

יחליפו את האניות בעתיד הנראה לעין.

אמנם האניות אֶטוֹיות מאוד בהשוואה למטוסים, אבל כיום כבר מתכננים אניות מהירות מאוד, שממש "טסות" על פני המים...

כדי לאפשר לאניות לשוט מהר צריך להתגבר על מכשולים עצומים, כי לאנייה גדולה, שנוסעת במהירות גבוהה על פני הגלים, יכולים לקרות הרבה דברים לא נעימים. היא יכולה פשוט להתפרק. אבל חברה אחת מתכוונת להפעיל בקרוב אניית משא שתחצה את האוקיינוס האטלנטי בארבעה ימים! באנייה כזאת בקושי יש זמן לנשום את אוויר הים הצח וליהנות מהנוף...

איך אניות מפליגות?

ענו על השאלות הבאות:

טרום קריאה:

- מהו סוג הטקסט?
- מהם מרכיבי הטקסט?
- מהיכן לקוח הטקסט?
- מי מחבר הטקסט?

1. בשורות 3-4 כתוב: "ויש כל מיני שיטות לעשות זאת". - לעשות מה?

א. להוריד אנייה למים

ב. לבנות אנייה.

ג. לצוף על המים.

ד. להפליג באוניה.

2. מדוע, לדעתכם, השקת אנייה היא עניין מפחיד למדי בשביל מי שבנה אותה?

3. בשורות 11-12 כתוב: אפשר להשיט אנייה בכל מיני דרכים".

באילו דרכים ניתן להושיט אנייה?

4. בשורה 19 כתוב: שאניות הנוסעים "אינן אמצעי תחבורה, אלא מלון". - הכוונה היא שהן:

א. לא אמצעי תחבורה ולא מלון

ב. גם אמצעי תחבורה וגם מלון

ג. רק אמצעי תחבורה ולא מלון

ד. רק מלון ולא אמצעי תחבורה

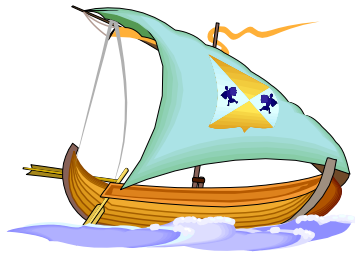
5. בשורה 21 כתוב: "סיפור שונה לגמרי". - הכוונה היא:

א. שמדובר בנושא מעניין.

ב. שמדובר רק במעשייה.

ג. שמדובר בבעיה קשה.

ד. שמדובר בעניין אחר.

איך אניות מפליגות ?

ענו על השאלות הבאות:

6. מה המטרה של הקטע?

- א. לשכנע את הקוראים שהיום לא כדאי להפליג באנייה אלא לטוס במטוס.
- ב. ללמד את הקוראים על ההיסטוריה של האניות.
- ג. לספר לקוראים איך מרגישים אנשים שמפליגים באניות.
- ד. להזהיר את הקוראים שלא להפליג באניות ששטות במהירות גבוהה.

7. בטקסט מוזכרות שיטות לבניית אנייה. על אלו שיטות מדובר?

א. _____

ב. _____

8. אילו סוגים של אניות מופיעים בקטע?

9. איזו סכנה יכולה להיות לנסיעה מהירה של אוניה?

11. בטקסט כתוב: "...מתכננים אניות מהירות מאוד, שממש "טסות" – למה הכוונה? (האם אניה יכולה לטוס?)

השופט הקטן

קראו את הבותרת ושערו:

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

טרום קריאה:

1. בצעו סריקה ודלו מידע:

מהבותרת:

אורך הטקסט, תמונות ואיורים, מקורות מידע:

- מהו סוג הטקסט? _____
- מהם מרכיבי הטקסט? _____
- מהיכן לקוח הטקסט? _____
- מי מחבר הטקסט? _____

לאחר שסרקתם ודליתם מידע... **עכשיו**,

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

קראו את הטקסט: השופט הקטן.

השופט הקטן

מקור: רוזן, מרים. "השופט הקטן". בתוך: שער למתחיל

היו פעם שני סוחרים ולהם שתי חנויות, חנות על-יד חנות. אחד היה מוכר שמן, והשני מוכר בשמים. רק קיר דק הפריד בין שתי החנויות. ערב אחד, הביט סוחר הבשמים דרך הקיר הדק וראה שחברו מונה דינרים של זהב ושם אותם אל תוך מטפחת אדומה. מנה אחריו גם הוא, ומצא שהם בדיוק מאה שישים וחמישה. חשקה נפשו של סוחר הבשמים בזהב חברו. מה עשה? יצא החוצה והתחיל צועק: "עזרו לי! עזרו לי! את כספי גנבו ממני!" מיד ניגשו אליו שוטרים ושאלו אותו: "במי אתה חושד?" אמר: "אינני יודע... איש לא בא לכאן משעה ששמתי את מאה שישים וחמישה הדינרים שלי במטפחתי האדומה, חוץ משכני זה, סוחר השמן".

בדקו אצל השכן ומצאו אצלו מאה שישים וחמישה דינרים בתוך מטפחת אדומה. התחיל השכן לצעוק: "כסף זה שלי הוא! אל תיקחו אותו ממני!"

איש לא האמין לו. לקחו אותו והביאו אותו לבית-הסוהר. כעבור ימים אחדים התחיל המשפט. השופט שאל וחקר את שני החברים, אך לא ידע להוציא משפט.

ערב אחד יצא השופט לטייל מחוץ לעיר. פגש קבוצת נערים והקשיב לשיחתם. והנה אחד מהם אומר: "יודעים אתם מה? אני אהיה השופט, ואשפוט בין סוחר השמן וסוחר הבשמים!"

עמד לו השופט הגדול מן הצד, תחת אחד העצים. והסתכל. הנערים לקחו את החבר שלהם ונתנו לו לשבת על אבן אחת, שבאה במקום כיסא המשפט. שני נערים אחרים באו ועמדו לפניו. אחד, ששחק את סוחר השמן, אמר: "מאה שישים וחמישה הדינרים שלי הם!" והשני, ששיחק את סוחר הבשמים, אמר: "הדינרים שלי הם! אני עצמי עטפתי אותם במטפחתי האדומה, ושמתי אותם בארגז. והנה בא סוחר השמן וגנב אותם ממני."

אמר הנער-השופט: "הביאו סיר של מים חמים ושימו בו את הדינרים! אם יעלו על המים כתמי שומן – נדע כי הדינרים הם של סוחר השמן, מפני שהידיים שלו משומנות תמיד. אם לא – הם של סוחר-הבשמים". שמע השופט האמיתי, ומיד ניגש לנער החכם ונישק אותו על מצחו. למחרת בא לבית-המשפט ואמר: "קראו אלי את סוחר השמן ואת סוחר הבשמים!"

הביאו את שני השכנים לפני השופט, וכל אחד מהם סיפר שוב את סיפורו. השופט הקשיב, ואחר-כך פקד שיביאו לפניו את הדינרים, וגם סיר של מים חמים. הביאו לפניו. לקח ושם את הדינרים בתוך הסיר – ומיד נראו כתמי שומן על פני המים. השופט קרא לשוטר ואמר: "הראה את הסיר לכל האנשים! יראו ויאמרו: דינרים אלה של מי הם?"

ראו האנשים ואמרו כולם יחד: "של מוכר השמן! של מוכר השמן!"

אז השיב השופט את הכסף לסוחר השמן, ואת מוכר הבשמים שלח לבית-הסוהר. התחילו כולם מברכים את השופט. אמר להם השופט: "לא אותי צריכים אתם לברך, אלא את אותו נער חכם שפגשתי משחק בשדה."

השופט הקטן

ענו על השאלות:

1. התאימו תכונות לדמות.

היעזרו במחסן התכונות וציינו ליד כל דמות מהספור אלו תכונות מתאימות לה (שימו לב: יש תכונות המתאימות למספר דמויות)

הגיבור/תכונות	מוכר השמן- א	מוכר הבשמים -ב	השופט הקטן -ג	השופט המבוגר- ד

מחסן תכונות:

ישר, נובל, פיקח, שקרן, זומם, בעל תחבולות, חכם, אומר דברים בשם אומרם, מוצא פתרון מתוחכם, הססן, דובר אמת, מחפש פתרון צודק, אינו ביישן

3. לפניכם משפטים בדבור ישיר הלקוחים מתוך הספור.

ציינו ליד כל משפט מי אמר למי?

א. "כסף זה שלי הוא. אל תיקחו אותו ממני!" _____ אל _____

ב. "אני עצמי עטפתי אותם במטפחת האדומה ושמתי אותם בארגז. והנה בא מוכר השמן וגנב אותם ממני."

_____ אל _____

ג. "הביאו סיר של מים ושימו בו את הדינרים." _____ אל _____

ד. "של מוכר השמן! של מוכר השמן!" _____ אל _____

ה. "קראו אלי את סוחר השמן ואת סוחר הבשמים." _____ אל _____

3. בחרו שלושה משפטים שהופיעו במשימה 3 ורשמו אותם בדבור עקיף.

דוגמה: "כסף, זה שלי הוא! אל תיקחו אותו ממני." (שימו לב לסימני הפיסוק)

מוכר השמן קרא לשוטרים, שלא ייקחו ממנו את הכסף, מפני שכסף זה שייך לו.

אֲ מוכר השמן קרא לשוטרים, שהכסף שייך לו ושלא ייקחו אותו ממנו.

השופט הקטן

ענו על השאלות:

- א. _____
- ב. _____
- ג. _____

4. כתבו נכון או לא נכון:

- א. השופט הקטן היה חכם יותר מהשופט המבוגר. _____
- ב. מזימתו של סוחר הבשמים נכשלה. _____
- ג. סוחר השמן אכן גנב את כספו של סוחר הבשמים. _____
- ד. לעיתים קשה לדעת מי צודק, עד שמוצאים תחבולה מתוחכמת. _____
- ה. הספור מלמד כי, הטומן פח לחברו – בעצמו נופל לתוכו. _____
- ו. הספור מלמד כי, ניתן ללמוד חכמה מכל אדם ואפילו מילדים. _____
- ז. השופט המבוגר לא הסס וספר לכולם, כי קבל את הרעיון מנער חכם. _____
- ח. השופט המבוגר לא היה מצליח לפתור את הבעיה, ללא חכמתו של השופט הקטן. _____

5. לפניכם רשימת שמות עצם המצויים בטקסט.

שבצו אותם במקום המתאים בטבלה.

שמן, סוחרים, בשמים, דינרים, זהב, חנויות, משפט, עיר, אבן, מטפחת, ידיים, אנשים, בית-סוהר, חנות, נער

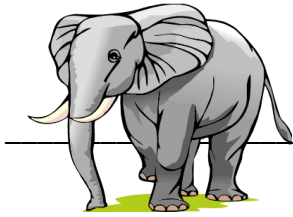
א. יחיד / זכר	ב. יחידה / נקבה	ג. רבים	ד. רבות

6. התאימו על פי הספור, שם עצם מטור א 'לשם תואר' המתאים לו, בטור ב'.

טור א'	טור ב'
1. סוחר	א. של זהב
2. קיר	ב. חכם
3. דינרים	ג. שמן
4. מטפחתי	ד. שלמים
5. סיר	ה. האדומה
6. נער	ו. דק
7. ידיים	ז. משומנות

משל הפיל

קראו את הכותרת ושערו:
על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

טרם קריאה:

1. בצעו סריקה ודלו מידע:

מהכותרת:

אורך הטקסט, תמונות ואיורים, מקורות מידע:

- מהו סוג הטקסט? _____
- מהם מרכיבי הטקסט? _____
- מהיכן לקוח הטקסט? _____
- מי מחבר הטקסט? _____

לאחר שסרקתם ודליתם מידע... **עכשיו**,

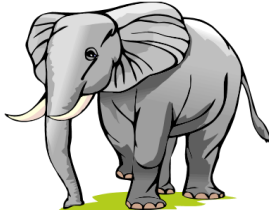
על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

קראו את הטקסט: משל הפיל

משל הפיל

(מבוסס על אגדה הודית עתיקה)

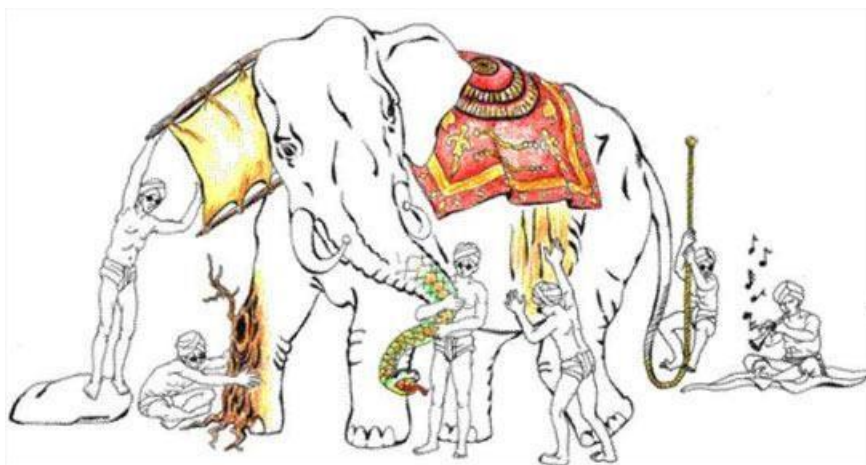
היה היה פעם כפר הודי, שכל התושבים בו היו עיוורים. יום אחד הלכו לטייל שישה אנשים מהכפר, בדרך פגשו איש רוכב על פיל. האנשים שמעו בעבר על פילים, אך מעולם לא התקרבו לבעל חיים כזה, עכשיו ביקשו מהרוכב להרשות להם לגעת בחיה האדירה. הם רצו לחזור לכפר ולספר לכולם איך נראה פיל.

הרוכב הסכים והוביל כל אחד מששת האנשים לחלק אחר בגופו של הפיל. העיוורים נגעו בחיה וליטפו אותה עד שידעו איך נראה פיל. הם חזרו לכפר נרגשים כדי לספר על חוויותיהם. אנשי הכפר התאספו סביבם לשמוע על הפיל.

האיש הראשון, שמישש את החזה של הפיל, אמר: "הפיל הוא כמו קיר גדול ועבה!" "שטויות", אמר האיש השני, שנגע בחטים של הפיל, "הפיל קצר למדי ומעוגל. הוא חלק מאוד וחד. לא הייתי משווה פיל לקיר אלא לחנית!"

האיש השלישי, שנגע באוזנו של הפיל, לא הסכים לדבריהם ואמר: "הפיל אינו דומה כלל לקיר או לחנית, הוא דומה לעלה ענק עשוי משטיח צמר עבה. הוא זז כשנוגעים בו."

"לא נכון!" אמר הרביעי, אשר ליטף את החדק, "אומר לכם איך נראה הפיל - הוא דומה לנחש ענקי!" החמישי הביע התנגדות נמרצת. הוא נגע באחת מרגלי הפיל וסיכם: "הפיל עגול ועבה כמו עץ". העיוור השישי, שנתיין לו לרכוב על גבו של הפיל, מחה: "האם אף אחד מכם אינו יכול לתאר נכונה את הפיל! הרי הוא כמו הר ענק מתנודד מצד לצד!" ועד עצם היום הזה העיוורים ממשיכים להתווכח.

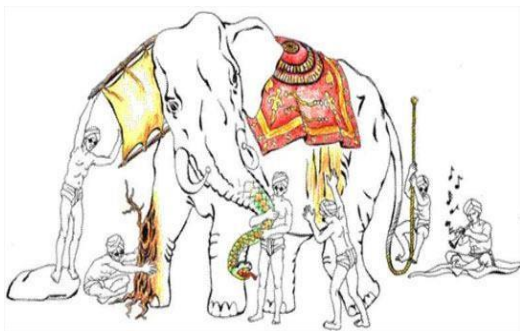
משל הפיל

ענו על השאלות הבאות:

1. בפסקה הראשונה מתואר הפיל כ"חיה אדירה". איזו מילה ניתן לכתוב במקום המילה "אדירה"?
- חזקה.
 - גדולה מאד.
 - עצומה.
 - כל התשובות נכונות.

2. מדוע חשב האיש הראשון שהפיל הוא כמו קיר גדול ועבה?
-
-

3. על-סמך הפסקה הראשונה בלבד, האם ניתן לדעת אם ששת האנשים הם עיוורים או רואים? נמקו את תשובתכם.
-
-

4. מהם החטים של הפיל?
- שיני הפיל.
 - זנב הפיל.
 - אוזני הפיל.
 - כל התשובות נכונות.

5. המשל מספר שהאיש החמישי הביע התנגדות נמרצת.

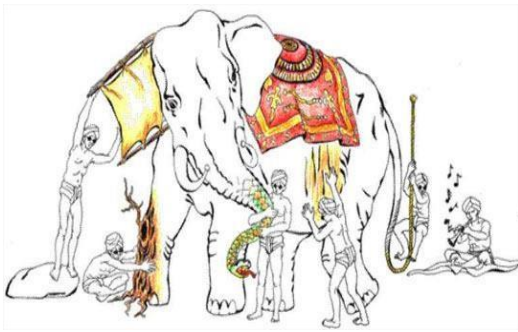
מה משמעות הביטוי "התנגדות נמרצת"?

- כעס.
- אי – הסכמה.
- התלהבות.
- כלל התשובות נכונות.

משל הפיל

ענו על השאלות הבאות:

- האם העיוורים יודעים כיצד נראה הפיל?
מה הייתם מציעים לעיוורים לעשות כדי להפסיק להתווכח?

7. מהי לדעתכם, המטרה של המשל?

8. מה עשו האנשים כאשר חזרו לכפר שלהם?

9. מה אמר כל אחד מהאנשים כאשר ליטף את הפיל?

איש 1.

איש 2.

איש 3.

איש 4.

איש 5.

איש 6.

10. לשון-

א. העתיקו מתוך הטקסט מילים מקבוצת: פעלים, שמות עצם ותארים.

פעלים	שמות עצם	תארים

ב.

לצאת ידי הכל / משלי אזופוס

מעשה באב ובנו שהיו מהלכים בדרך וחמורם עמהם .

רכב האב והבן אחריו, פגש בהם אדם ואמר לאב:

- איך לא תחוס על הנער הרך?

ירד האב והרכיב את הבן .

פגש בהם שני ואמר לבן:

- איך לא תחוס על רגלי אביך הזקן?

עלה גם האב ורכבו שניהם .

פגש בהם שלישי ואמר:

הוי אכזרים, שאינכם חסים על החמור ורוכבים עליו בשניים!

ירדו שניהם והלכו בצידי החמור.

פגש בהם רביעי, לגלג עליהם ואמר:

- שלושה חמורים מהלכים זה בצד זה ואין אחד רוכב על השני .

אמרו האב והבן:

- מה לעשות כדי לצאת ידי הכל ?

הלכו שניהם ברגל ואת החמור הרכיבו על גביהם...

לצאת ידי הכל / משלי אזופוס

ענו על השאלות הבאות:

טרם קריאה:

- מהו סוג הטקסט? _____
- מהם מרכיבי הטקסט? _____
- מהיכן לקוח הטקסט? _____
- מי מחבר הטקסט? _____

1. מה הדבר הטיפשי ביותר שעשו האב והבן?

א. האב רכב על החמור והבן הלך ברגל

ב. האב והבן הלכו יחד ליד החמור

ג. האב והבן הרכיבו את החמור על גבם

ד. האב והבן רכבו יחד על החמור

2. מי הם הדמויות המופיעות בסיפור?

3. בסיפור שקראת מופיעים הביטויים:

"מעשה ב..." , "שהיו מהלכים בדרך" , "רוכבים בשניים" , "מהלכים זה בצד זה."

ביטויים כאלה מופיעים בדרך כלל:

א. בעיתונים יומיים.

ב. בספרי טבע ומדע.

ג. במודעות פרסומת.

ד. באגדות ובסיפורי עם.

4. שם המשל הוא: "לצאת לידי הכל."

א. מה פירוש הביטוי הזה?

ב. חברו ספור קצר שיתאים לביטוי זה.

לצאת ידי הכל / משלי אזופוס

5. הביאו דוגמה אחת מן הטקסט שמראה שהאב ובנו הקשיבו לדברי האנשים בדרך:

6. לשון:

א. העתיקו מתוך הטקסט מילים מקבוצת: פעלים, שמות עצם ותארים.

פעלים	שמות עצם	תארים

ב. איזה מילה ניתן לכתוב במקום המילה הבאה:

_____ מהלכים:

_____ תחוס:

_____ עימהם:

7. למי הכוונה במילה "שניהם" בשורה 10:

א. לאיש השלישי והשני.

ב. לאב ובנו.

8. בסיפור כתוב: אמר האיש הרביעי: "שלושה חמורים מהלכים זה בצד זה ואין אחד רוכב על השני".

למה לדעתך כינה אותם כך האיש הרביעי? הסבר.

התרופה

מאת: הסופרת נוגה מרון

טרום קריאה:

קראו את הכותרת ושערו:

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

טרום קריאה:

1. בצעו סריקה ודלו מידע:

מהכותרת:

אורך הטקסט, תמונות ואיורים, מקורות מידע:

- מהו סוג הטקסט?
- מהם מרכיבי הטקסט?
- מהיכן לקוח הטקסט?
- מי מחבר הטקסט?

ועכשיו:

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

התרופה

התרופה

מאת: הסופרת נוגה מרון

אמו של דוד חלתה. באמצע הלילה הרגישה רע מאוד, היא ביקשה מדוד לטלפן ולהזמין רופא. הרופא בא, בדק את האם, רשם לה תרופה ושלח את דוד לקנות אותה בבית-המרקחת. השעה הייתה מאוחרת. דוד רץ לחפש בית-מרקחת תורן שפתוח כל הלילה. סוף סוף הוא מצא. עוד מעט יוכל להביא לאמו את התרופה ולהקל עליה את כאביה חשב דוד בלבו.

הרוקח נתן לדוד את התרופה. דוד רצה לשלם, אבל התברר שהתרופה יקרה מאוד ולדוד לא היה די כסף. "לך הביתה ותביא את כל הסכום הדרוש", אמר לו הרוקח. "אבל אמא שלי חולה מאוד!" הפציר דוד ברוקח, "יש לה כאבים חזקים, אני מבטיח להביא לך מחר בבקר את כל הכסף!" "מצטער, אני לא מכיר אותך, אני לא יכול להסתכן", אמר הרוקח. "כבר כמה פעמים נתתי בהקפה ולא קיבלתי את כספי בחזרה. שום נזק לא יגרם לאמא שלך אם היא לא תקבל את התרופה מיד" "אבל אני גר רחוק! ואמא שלי סובלת", התחנן דוד. אך הרוקח עמד בסירובו. דוד יצא מבית-המרקחת וחכה בחוץ עד שנכנס מישוהו. הוא נצל רגע שהרוקח היה עסוק והתגנב בשקט פנימה. התרופה הייתה מונחת עדין על הדלפק. בתנועה מהירה הוא לקח אותה והסתלק מבלי שהרגישו בו. אמו נשקה לו כאשר מסר לה דוד את התרופה. הוא לא סיפר לה איך השיג אותה. בלילה היה קשה לדוד להירדם.

התרופה

מאת: הסופרת נוגה מרון

ענו על השאלות הבאות:

1. בטקסט מספר בעיות, השלימו את הטבלה!

הבעיה המופיעה בטקסט	הפתרון
א. אמא של דוד חלתה.	
ב. השעה מאוחרת כל בתי- המרקחת סגורים.	
ג. לדוד לא מספיק הכסף כדי לקנות את התרופה לאמו.	
ד. דוד לא מצליח להירדם.	

2. הרוקח מסרב לתת לדוד את התרופה.

א. מהי טענתו? צטט מתוך הטקסט.

ב. מה דעתכם על התנהגותו של הרוקח?

ג. מה טען דוד בתגובה לתשובתו של הרוקח?

3. מהיכן למדים שהאיש בחולצה האדומה שיחק באופן מיטבי?

4. מהיכן למדים שדוד התאמץ להשיג את התרופה לאמו?

5. מדוע לדעתכם, היה קשה לדוד להירדם בלילה?

התרופה

מאת: הסופרת נוגה מרון

ענו על השאלות הבאות:

6. מדוע לא סיפר דוד לאמו כיצד השיג את התרופה?

7. לפניכם מילים ומשפטים מתוך הטקסט, מצאו מילה, או משפט נרדף בתוך הטקסט.

- א. חלטה: _____
- ב. להקל עליה את כאביה: _____
- ג. התחנן: _____

8. מהיכן אנו לומדים בטקסט שאמא של דוד היתה חולה?

9. דוד מנסה לשכנע את הרוקח לתת לו תרופה. מה אומר לו דוד? - כתבו לפחות שני דברים:

- א. _____
- ב. _____

10. "... הוא נצל רגע שהרוקח היה עסוק והתגנב בשקט פנימה..." - כתבו סוף אחר לספור!

11. לשון:

א. העתיקו מתוך הטקסט מילים מקבוצת: פעלים, שמות עצם ותארים.

פעלים	שמות עצם	תארים

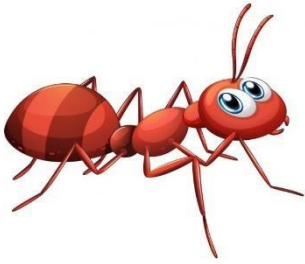
12. למי/למה הכוונה במשפט: "סוף סוף הוא מצא" - מה מצא? (בחר בתשובה הנכונה)

רוקח בית מרקחת תרופה לאמו

13.

הנמלה

טרם קריאה:

קראו את הכותרת ושערו:

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

1. בצעו סריקה ודלו מידע:

מהכותרת:

אורך הטקסט, תמונות ואיורים, מקורות מידע:

- מהו סוג הטקסט?
- מהם מרכיבי הטקסט?
- מהיכן לקוח הטקסט?
- מי מחבר הטקסט?

לאחר שסרקתם ודליתם מידע... עכשיו,

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

נמלים, או בשם העממי
נמלים, היא משפחה בסדרת
הדבוראים.

חרק קטן החי בקנים
הנחפרים באדמה. הנמלה
היא סמל לחריצות

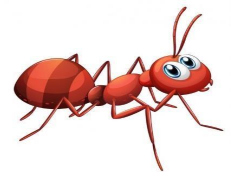

קראו את הטקסט: הנמלה.

הנמלה

נמלה צמאה ירדה לנחל להרוות את צימאונה.
שטף אותה גל וכמעט שטבעה.
נשאה עיניה לשמים לבקש עזרה. והנה יונה ובפיה ענף. ראתה היונה כי הנמלה טובעת, וזרקה את הענף למים.
עלתה הנמלה על הענף ושטה עם הזרם עד שהגיעה לחוף.
יום אחד ראתה הנמלה שציד הניח)=שם(מלכודת כדי לתפוס את היונה .
קראה הנמלה להמוני נמלים .
הן התנפלו על הציד ועקצו אותו בכל גופו. ברח הציד מן המקום ולקח אתו את המלכודת .
פרשה היונה את כנפיה ועפה.

ענו על השאלות הבאות:

1. מה קרה לנמלה ?

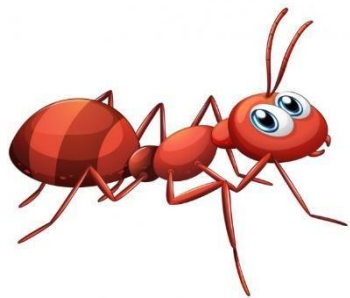
2. מי הציל את הנמלה?

3. מה קרה ליונה?

4. מי הציל אותה?

הנמלה

ענו על השאלות הבאות:

5. סמנו מספרים מ-1 עד 3 לפי הרצף הנכון:

_____ הנמלים הצילו את היונה.

_____ היונה הצילה את הנמלה.

_____ הינה זרקה לנמלה ענף קטן.

6. א. איך הצילה היונה את הנמלה?

ב. איך הצילו הנמלים את היונה?

7. ציינו את הניגודים של המילים המודגשות:

* הנמלה עלתה.

* הנמלה הצליחה.

8. בושא המשל הזה הוא:

א. נחל ב. נמלה ויונה ג. ציידים ד. מים

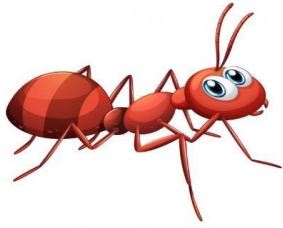
9. כתבו בותרת מתאימה למשל כתבו אותה מעל המשל.

10. סמנו V בטור המתאים:

פרט שאינו מופיע בקטע	פרט שמופיע בקטע	
		הנמלה הצילה את היונה
		הנמלה הייתה גדולה וחזקה
		הצייד רצה לתפוס את היונה
		הנמלים הצילו את היונה
		הצייד מת
		הנמלה היא סמל לחריצות

הנמלה

ענו על השאלות הבאות:

11. א. מדוע זרקה היונה ענף לנמלה?

ב. מדוע התנפלו הנמלים על הצייד?

12. היונה ראתה שהנמלה טובעת- כיצד היא הרגישה:

א. פחד ב. כעס ג. רחמים ד. שמחה

13. איזה לקח/ מסקנה למדתם מן המשל הזה?

14. כתבו במילה אחת:

המקור שלה= _____

הגוף שלה= _____

הפה שלו= _____

הגוף שלו= _____

15. השלימו תארים בנקבה:

הדוב - שמן עצלן לבן אכזר ישנוני.

הדובה- _____

16. כתבו ליד כל שם-עצם אם הוא שם עצם זכר או נקבה:

יונה- _____ נמלה - _____ נהר- _____ ענף- _____ צייד- _____ מלכודת- _____ גוף- _____

כנף- _____

17. השלימו את הטבלה:

נקבה (יחידה)	נקבה (רבות)	זכר (יחיד)	זכר (רבים)
נמלה		נחל	
יונה		צייד	
מלכודת		גל	
ציידת		ענף	
צפור		נהר	

השלמת מילים בקטע בעזרת מחסן:

1. השלימי את המילים החסרות בעזרת המילים שבמחסן מילים:

בזמן הטיול יש ללכת _____ המדריך.

המורה החליפה מקומות וכעת אני יושבת במקום _____ בטור.

כאשר אדם מבוגר עולה לאוטובוס יש לתת לו לשבת בספסל ה _____.

מחסן: קדמי, לפני, אחרי, באמצע, האחרון, אחורי

2. השלימי את המילים החסרות בעזרת המילים שבמחסן מילים:

יש להקפיד לאכול _____ רחצת את ידיך. אין לדבר _____ האכילה.

_____ רוצים לענות תשובה יש להרים את האצבע, יש להגיב לתשובת החבר _____ שהחבר סיים את דבריו.

מחסן: בזמן, אחרי, לאחר ש..., בזמן, כאשר, לאחר

3. השלימי את המילים החסרות בעזרת המילים שבמחסן מילים:

_____ ילדים נראים כמו הוריהם, אך _____ ילדים דומים דווקא

לסבא וסבתא שלהם. מה שבטוח- _____ ילדים לא ייראו בדיוק כמו הוריהם, כי לכל אחד תכונות מיוחדות לו.

מחסן: תמיד, לפעמים, אף פעם, לעולם לא.

השלמת מילים בקטע לפי שורש

1. במשפט "שמענו מה קרה!" המילה שמענו היא מהשורש **שמע**.
השלימו את המשפטים הבאים במילים המתאימות לשורש **ש.מ.ע**.
בשיעור מוזיקה המורה _____ שיר מרגש לתלמידים. התלמידים _____ את השיר והתרגשו.
_____ על השיעור המעניין הגיעה עד למנהלת.
2. במשפט "יש לספור על 10!" המילה לספור היא מהשורש **ספר**.
השלימו את המשפטים הבאים במילים המתאימות לשורש **ס-פ-ר**: כאשר _____ את מטבעות הכסף אין
לעצור באמצע ה- _____.
3. במשפט "יוסי התרגז על חברו" המילה התרגז היא מהשורש **ר-ג-ז**.
השלימו את המשפטים הבאים במילים המתאימות לשורש **ר-ג-ז**.
 - אתמול חנה ולאח היו חברות, אך היום הן עשו "_____".
 - אבנר אמר לחברו: "הפסדתי היום את כל הגולות שלי. זה ממש _____!"
 - אני _____ על חברתי משום שהיא לא שמרה לי מקום לידה בכנס.
4. במשפט "אמא אמרה לבנה: "בררתי את העניין, אתה טועה" המילה בררתי היא מהשורש **ב-ר-ר**.
השלימו את המשפטים הבאים במילים המתאימות לשורש **ב-ר-ר**:
 - כדי שלא יהיו לכלוכים הילדים _____ את האורז. ה- _____ לקחה זמן רב.
 - אמא אמרה לבנה: "אין _____! חייבים ללכת לרופא".

מילים דו לשוניות בעברית- למה הכוונה?

1. קראי את המשפט הבא: כאשר צעדתי לבית הספר החדש חששתי טיפה מהמנהלת.

במילון כתובים כמה פירושים למילה טיפה:

חלק נזולי מעט, קצת.

סמנו את הפירוש המתאים למילה טיפה שבמשפט.

2. קראי את המשפט הבא: לא הצלחתי במבחן אף שלמדתי אליו הרבה.

במילון כתובים כמה פירושים למילה אף. לפניכם שלושה מהם:

אפילו איבר בולט בפנים כעס גדול

סמנו את הפירוש המתאים למילה אף במשפט.

3. קראי את המשפט הבא: האחות עשתה לי בדיקת דם בזהירות משום שפחדתי.

במילון כתובים כמה פירושים למילה אחות:

בעלת מקצוע שקיבלה הכשרה רפואית. קרובת משפחה מדרגה ראשונה

סמנו את הפירוש המתאים למילה אחות במשפט.

4. קראי את המשפט הבא: כשהייתי אצל רופא השיניים נאמר לי שהשורש רקוב לגמרי.

במילון כתובים כמה פירושים למילה שורש:

חלק של עץ אותיות בסיס המרכיבות מילה. חלק של השן.

סמנו את הפירוש המתאים למילה שורש במשפט.

5. קראי את המשפט הבא: לא הצלחתי להכין את המצגת משום שהעכבר לא היה תקין.

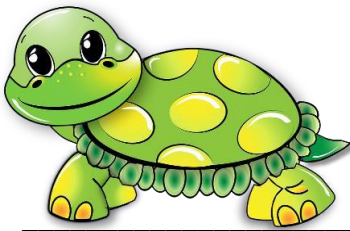
במילון כתובים כמה פירושים למילה עכבר:

בעל חיים אחד מחלקי המחשב

סמנו את הפירוש המתאים למילה עכבר במשפט.

מה, לא יהיו צבים בארץ?

טרם קריאה:

קראו את הכותרת ושערו:

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

1. בצעו סריקה ודלו מידע:

מהכותרת:

אורך הטקסט, תמונות ואיורים, מקורות מידע:

- מהו סוג הטקסט?
- מהם מרכיבי הטקסט?
- מהיכן לקוח הטקסט?
- מי מחבר הטקסט?

לאחר שסרקתם ודליתם מידע... עכשיו,

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

צבים הם סדרה של זוחלים. הצבים
חיים במים מתוקים, בים וביבשה.
קיימים כ-250 מינים. גודלם נע מ-8
ס"מ עד שני מטרים.

בסיפורת הצב מסמל איטיות, ביתיות,
שקט ורוגע.

קראו את הטקסט.

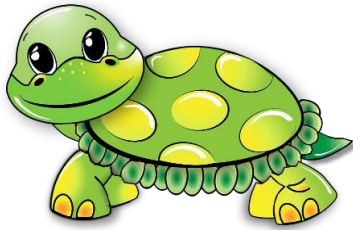

מה, לא יהיו צבים בארץ?

הצב הרגיל חי ביבשה, אינו יפה במיוחד אבל הוא חמוד.

הוא אוכל עלים, פירות, פרחים. לעיתים רחוקות הוא אוכל גם חרקים מתים ושבוללים.

סבא וסבתא היו רואים הרבה צבים. בגנה, בשדות, בין סלעים, אפילו בחולות.

היום אנחנו רואים הרבה פחות.

בשדות בנו בתים, הם נדרסים על-ידי המכוניות הרבות) פעם לא

היו כל- כך הרבה מכוניות בדרכים), הציידים צדים ומוכרים אותם, העורבים והכלבים טורפים את הביצים שלהם.

כך המצב בהרבה ארצות בעולם.

האם יגיע יום שהילדים לא יראו עוד צבים? חבל!

ענו על השאלות הבאות:

1. הנושא של הטקסט הזה הוא:

א. צבים.

ב. הצבים נעלמים לאט לאט.

ג. עורבים וכלבים טורפים

2. בימינו יש פחות צבים מאשר בימי סבא וסבתא. מה הסיבות לכך לפי הטקסט?

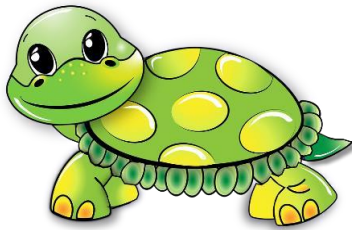
- א. _____
- ב. _____
- ג. _____

מה, לא יהיו צבים בארץ?

ענו על השאלות הבאות:

3. הצב נמצא בסכנת הכחדה. הסבירו את המשמעות של משפט זה?

4. מה אוכל הצב ?

א. רק עלים, פירות ופרחים.

ב. רק חרקים מתים ושבוללים.

ג. גם חרקים, גם שבוללים, גם עלים, פירות ופרחים.

5. בטקסט הזה כתוב: רואים. מוכרים. טורפים.

המילים האלה הן:

א. שמות-עצם

ב. פעלים ג.

תארים

6. כתבו את המספרים במילים:

דוגמה: (6) שישה צבים.

7 _____ צבים

4 _____ כלבים

8 _____ צבים

6 _____ טורפים

7. לפניכם שמות עצם. כתבו ליד כל אחד תואר מתאים.

צב- _____ גנה- _____ מכונית- _____ בית- _____ סלע- _____

8. לפניכם משפטים. בכל משפט יש שם-עצם ופועל.

כתבו מעל לכל מילה אם היא שם-עצם או פועל.

א. הצב אוכל. ב. סבא רואה. ג. בונים בית. ד. מכונית נוסעת. ה. יגיע יום.

מה, לא יהיו צבים בארץ?

9. המילה צב כתובה במילון:

- א. לפני המילה צבי .
- ב. אחרי המילה צבי.

10. לפניכם חמש מילים.

כתבו את הספרה 1 ליד המילה המופיעה ראשונה במילון
ואת הספרה 5 ליד המילה המופיעה אחרונה במילון .

____ ארנב ____ צב ____ גדי ____ דג ____ שלדג.

11. מה השורש של המילים הבאות?

רחמנות, רחמים, רחום, לרחם.

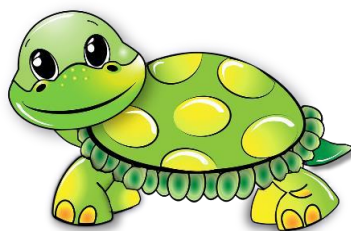
12. בשורה 7 כתוב: .. "את הביצים שלהם" -

למי הכוונה במילה שלהם: _____

14. לשון:

העתיקו מתוך הטקסט מילים מקבוצת: פעלים, שמות עצם ותארים.

פעלים	שמות עצם	תארים

מי יציל את חיות הבר?

טרם קריאה:

קראו את הבותרת ושערו:

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

1. בצעו סריקה ודלו מידע:

מהבותרת:

אורך הטקסט, תמונות ואיורים, מקורות מידע:

- מהו סוג הטקסט?
- מהם מרכיבי הטקסט?
- מהיכן לקוח הטקסט?
- מי מחבר הטקסט?

לאחר שסרקתם ודליתם מידע... **עכשיו**,

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

חיית בר היא בעל חיים
שנמצא בטבע, ואינה
מטופלת על ידי האדם.
זאת בניגוד לבעלי חיים
מבויתים או בעלי חיים
בשביה. חיות הבר מהוות
חלק ממערכת אקולוגית
סגורה ובאתי סגורות.
חלקן אף גרות באזורים
עירוניים.

מי יציל את חיות הבר?

פעם אפשר היה לראות בארץ דובים, ברדלסים ואפילו תנינים. לצערנו, החיות הללו נכחדו מן הארץ.

במאה השנים האחרונות יורד מספר חיות הבר בישראל בקצב מדאיג. אם לא נשים לב, יכחדו עוד חיות בר. האם אתם יכולים לתאר לעצמכם ארץ ללא חיות בר?

מה פוגע בחיות הבר?

מספר התושבים בישראל הולך וגדל. יש צורך בבניה של בתים, כבישים ומפעלים. יש פחות שטחים פתוחים, ולכן קשה יותר לבעלי החיים למצוא מקום לחיות בו.

בנוסף על כך, בני האדם גורמים לזיהום של המים והאוויר, ובעלי החיים סובלים מכך.

יש גם ציידים שצדים בעלי חיים. בעלי חיים רבים מתים מהרעלות. החקלאים מפזרים בשדות חומרי הדברה (רעל) נגד מזיקים. בעלי חיים אחרים, שאוכלים את המזיקים המורעלים, סופגים את הרעל ונפגעים בעצמם. בעלי חיים רבים נדרסים, ויש עוד צרות מצרות שונות.

נזקים רבים לבעלי חיים נגרמים על ידי בני האדם. רוב האנשים לא מתכוונים להזיק לבעלי החיים ואפילו מצטערים על הנזקים האלה. מי אינו אוהב לראות יעלים מקפצים בחן במצוקי עין גדי, או נשרים הפורשים כנפיים ודואים בשמורת גמלא? אפילו ציפור קטנה בגינה גורמת לנו הנאה.

מי יציל את חיות הבר?

ענו על השאלות הבאות:

1. מה פוגע בחיות הבר? סמנו את הסיבות הנכונות לפי הקטע:

- ☐ בגלל הבניה נשאר מעט מקום לבעלי החיים.
- ☐ הציידים צדים את החיות.
- ☐ בעלי חיים מתים מקור.
- ☐ בעלי חיים נדרסים.
- ☐ בעלי חיים מתים בגלל חומרי הדברה שמפזרים בשדות.
- ☐ בעלי חיים מתים ממחלות.
- ☐ בני האדם מזהמים את האוויר והמים.
- ☐ בעלי חיים גדולים טורפים בעלי חיים קטנים.

2. א. כתוב בפסקה 1: "לצערנו החיות הללו נכחדו מן הארץ" – מצאו בקטע למי הכוונה במילים "החיות הללו" – _____

כתוב בקטע: "אם לא נשים לב, יכחדו עוד חיות בר" מה פירוש המילה "יכחדו" –

- א. יתרבו
- ב. ייעלמו
- ג. יעברו

3. "בר" – חפש במילון את פירוש המילה.

מדוע נקראות חיות אלו חיות בר? _____

4. הביאו שתי דוגמאות מן הטקסט שמראה שבני האדם מזיקים לחיות הבר.

5. מדוע לדעתכם חשוב לקרוא את הטקסט הזה?

מי יציל את חיות הבר?

ענו על השאלות הבאות:

לשון:

א. העתיקו מתוך הטקסט מילים מקבוצת: פעלים, שמות עצם ותארים.

פעלים	שמות עצם	תארים

ב. חברו חמישה משפטים שבצו בהם את המילים שאספתם בטבלה למעלה.

ג. איזו מילה תופיע במילון:

- מזהמים: _____
- חיות: _____
- נכחדו: _____
- מקפצים: _____
- אחרונות: _____

פרשנות:

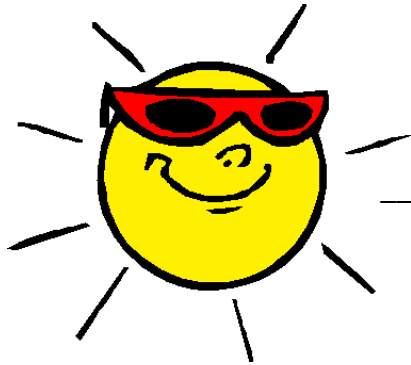
מה הקשר בין הכותרת לתוכן הטקסט?

למה לדעתך חשוב לקרוא את הטקסט הזה?
העתק דוגמה מן הטקסט.

באמצע הקיץ

מאת: יעל העליון

טרום קריאה:

קראו את הכותרת ושערו:

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

1. בצעו סריקה ודלו מידע:

מהכותרת:

אורך הטקסט, תמונות ואיורים, מקורות מידע:

- מהו סוג הטקסט? _____
- מהם מרכיבי הטקסט? _____
- מהיכן לקוח הטקסט? _____
- מי מחבר הטקסט? _____

לאחר שסרקתם ודליתם מידע... עכשיו,

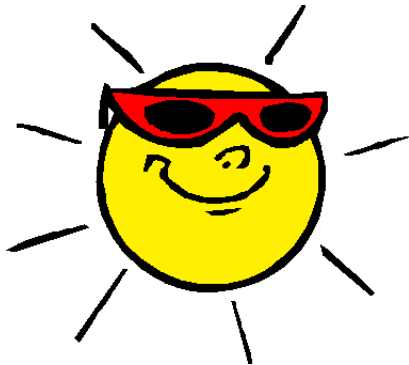
על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

ב יגוד מתאים ומגן		ח יפוש צל	
ש עות בטוחות		כ ובע	
מ סנן קרינה		מ שקפי שמש	
ש תייה			

באמצע הקיץ

מאת: יעל העליון

רציתי להצחיק את הילדים. החלטתי ללבוש בגדי חורף באמצע הקיץ. נעלתי מגפים, לבשתי מעיל, כִּרְכָּתִי צעיף לצווארי, על ידי לבשתי כפפות ומעל ראשי פתחתי מטריה. יצאתי לרחוב בשעת הצהרים, באמצע הקיץ, כשאני עטוף כולי. ראתה אותי השכנה מקומה שלישית, ואמרה לי: "יפה, יפה, אתה נועל מגפים כדי שלא תלכלך את רגליך כשתשקה את הגינה..." ולא צחקה.

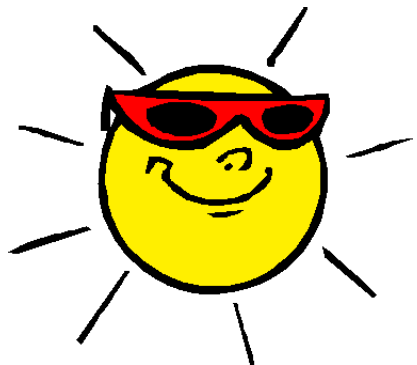
ראה אותי האיש מהמכולת, הסתכל בצעיף שלצווארי ואמר: "לאן זה אדון צעיר, עם מגבת על הצוואר? אל הבריכה?" ולא צחק. הסתכלה גברת כהן על הכפפות, ליטפה את ראשי ואמרה: "הנה ילד חכם! לפני שהוא עוקר את הקוצים שצומחים בקיץ הוא שם כפפות על ידיו". גם היא לא צחקה. הביטה אמא של רון במטריה שמעל לראשי ואמרה: "אתה רואה, רון, אורי הולך עם שמשיה כדי שלא יקבל מכת שמש, ואתה, אפילו כובע מסרב לחבוש..." עברתי ברחוב ואף אחד מהגדולים לא צחק. הגעתי למגרש. המון ילדים שיחקו שם בכדור, בתופסת ובכל מיני משחקים. פתאום ראתה אותי תמי וקראה: "ילדים! בואו תראו כמה אורי מצחיק... ביום קיץ הוא לובש בגדים של חורף!" באו הילדים, כולם צחקו וגם אני צחקתי יחד איתם: באמצע הקיץ הולך לו ברחוב ילד קטן שנראה כמו דב.

באמצע הקיץ

מאת: יעל העליון

ענו על השאלות הבאות:

1. למה אורי לבש בגדי חורף באמצע הקיץ? _____

2. מה חשבו השכנים על אורי בבגדי החורף?

א. האיש מהמכולת חשב שאורי מתכוון ללכת לבריכה

ב. גברת כהן חשבה שאורי מתכוון לעקור את _____

הקוצים כי _____

ג. השכנה מקומה שלישי חשבה ש _____

ד. אמא של _____

חונן חשבה ש _____ כי _____

3. מה פרוש כל מילה לפי הסיפור? סמנו את התשובה הנכונה.

א. בסיפור כתוב: "כרכתי צעיף לצווארי" - מה פרוש המילה "כרכתי"

אכלתי כריך

צוואר רך

עטפתי סביב הצוואר

ב. בסיפור כתוב: "ואתה, אפילו כובע **מְסָרֵב** לחבוש". פרוש המילה מסרב-

-לא יכול

-לא רוצה

-לא צריך

ג. בסיפור כתוב: "אורי הולך עם **שמשיה**". פרוש המילה שמשיה-

-סוג של מטריה להגנה מהשמש.

-משומשת

-נר בחנוכייה

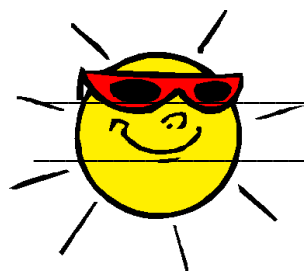
באמצע הקיץ

מאת: יעל העליון

ענו על השאלות הבאות:

השלימו את הטבלה-

כתוב בסיפור	אפשר גם לומר
צווארי	
רגליך	
ראשי	
ידי	
ידיו	

4. האם השיג אורי את מטרתו? נמקו!

5. כיצד הייתם אתם מגיבים למעשה של אורי? הסבירו מדוע!

6. מדוע לדעתכם הצליח אורי להצחיק את הילדים אך לא את המבוגרים?

7. לשון:

העתיקו מתוך הטקסט מילים מקבוצת: פעלים, שמות עצם ותארים.

פעלים	שמות עצם	תארים

8. כתבו בשתי מילים:

צווארי- _____

רגליך- _____

ידי- _____

9. חברו שם אחר לסיפור.

נמקו את בחירתכם.

האריה

לפניכם טקסט מידעי.

בטקסט מידעי כתובים עובדות.

עובדות: דברים שנכונים וקיימים במציאות, דברי אמת.

קראו!

האריה נקרא "מלך החיות" בגלל הגודל והמראה שלו. הגובה של אריה זכר בוגר הוא יותר ממטר, הוא שוקל 200 קילוגרם והאורך שלו בערך 3 מטרים. האריה הזכר שונה מהנקבה, שקוראים לה לביאה, ברעמת השיער הגדולה שעל ראשו. הלביות קטנות יותר מהאריות הזכרים אבל בדרך כלל הן צדות את האוכל. באפריקה יש יותר אריות מכל מקום אחר בעולם, אבל לפני הרבה שנים היו אריות גם בארץ ישראל.

ענו על השאלות הבאות:

- מה הגובה של אריה זכר בוגר?
א. 3 מטרים ב. מטר אחד ג. יותר ממטר ד. 200 סנטימטרים
- במה שונה האריה הזכר מהנקבה?
א. ברעמה ב. בגודל ג. בצבע ד. ברעמה ובגודל
- בקטע הזה כתוב על:
א. איך נראה האריה ואיפה הוא חי.
ב. במה שונה האריה מהלביאה.
ג. האריה
ד. פעם היו אריות בארץ ישראל.
- האריה נקרא "מלך החיות" בגלל הגודל והמראה שלו. המילה מראה פרושה:
א. מראה ב. הצורה שלו ג. הגודל שלו ד. ראייה
- הלביות קטנות יותר מהאריות הזכרים אבל בדרך כלל הן צדות את האוכל. המילה צדות פרושה:
א. צרות ב. צמות ג. תופסות חיות ד. אוכלות
- קטע זה הוא: א. קטע מידע ב. סיפור ג. כתבה ד. מכתב
- מדוע לדעתך אין היום אריות בארץ ישראל?
א. בגלל שהם גדולים.
ב. בגלל שאין להם אוכל.
ג. בגלל שאנשים צדו אותם.

אהבת אם

טרם קריאה:

קראו את הכותרת ושערו:

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט ?

1. בצעו סריקה ודלו מידע:

מהכותרת:

אורך הטקסט, תמונות ואיורים, מקורות מידע:

- מהו סוג הטקסט?
- מהם מרכיבי הטקסט?
- מהיכן לקוח הטקסט?
- מי מחבר הטקסט?

לאחר שסרקתם ודליתם מידע... **עכשיו**,

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט ?

אהבת אם

כשחזר אבנר מן הצייד, רץ לפניו כלבו החביב וכשכש בזנבו. פתאום עמד הכלב, רחרח באפו, זקף את אוזניו והחל לנוע בין השיחים. הגיע הכלב לגוזל קטן ששכב על האדמה. קטן היה הגוזל ולא למד לעוף. לפתע נשמע ציוץ. הייתה זו הדרור-האם, אשר חשבה שהכלב רוצה לטרוף את גוזלה הקטן. עפה האם אל פני הכלב, הכתה אותו בכנפיה וניסתה לנקר אותו במקורה. וראו זה פלא: הכלב הגדול והחזק, ששיניו גדולות וציפורניו חדות, זז לאחור ולא נגע בציפור ובגוזלה לרעה.

ראה אבנר את המראה הגדול של אהבת אם, קרא לכלבו, ויחד הלכו לדרכם. אך לעולם לא שכח אבנר כיצד סיכנה ציפור דרור את חייה כדי להציל את גוזלה.

ענו על השאלות הבאות:

- מהו סוג הטקסט? סיפורי / מידעי

1. מאין חזר אבנר?
2. מי רץ לפניו?
3. "פתאום הכלב עמד". מה הוא עשה?
4. אל מי הגיע הכלב?
5. איפה שכב הגוזל?
6. מדוע הגוזל לא ידע לעוף?
7. מה ראה אבנר?
8. מה חשבה אמא-דרור על הכלב?

9. לשון:

העתיקו מתוך הטקסט מילים מקבוצת: פעלים, שמות עצם ותארים.

פעלים	שמות עצם	תארים

10. בשורה 6 כתוב: "וניסתה לנקר אותו". - למי הכוונה במילה אותו?

קוראים צעירים

קטעים מתוך עיתון "אצבעוני"

בעיתוני ילדים, כמו, למשל, בעיתון "אצבעוני", ישנו מדור הנקרא "הבעיה שלי". במדור זה מבקשים ילדים רבים עצה, מה לעשות כשמציק להם דבר מה.

הנה אילנית מנהריה. היא התלוננה על כך שאחיה הקטן רוצה ללכת איתה לחברותיה, ושאלה מה לעשות. הנה, תמיר. הוא התלונן שהוריו אינם רוצים לגדל כלב בבית, ואילו הוא רוצה מאוד כלב, והוא שאל מה לעשות.

רינה. היא התלוננה דווקא על המורה שלה. "אני מצביעה ומצביעה!" כתבה רינה, "והמורה לא שואלת אותי".

מה לעשות?

ילדים אלה פונים במכתבים שלהם לעורכת המדור, ליועצת, שעונה להם תשובות.

ענו על השאלות הבאות:

מהו סוג הטקסט? סיפורי / מידעי

מה מבקשים ילדים במדור "הבעיה שלי"? _____
1.

2. באילו עיתונים מופיע המדור הזה? _____

3. על מה התלוננה אילנית מנהריה? _____

4. על מה התלונן תמיר? _____

5. על מה התלוננה רינה? _____

6. אל מי פונים הילדים בתלונות שלהם? _____

7. האם אתם מכירים מדורים דומים בעיתוני ילדים? הביאו דוגמה. _____

8. לשון: העתיקו מתוך הטקסט מילים מקבוצת: פעלים, שמות עצם ותארים.

פעלים	שמות עצם	תארים

9. בשורה 8 כתוב: "...לא שואלת אותי..." - למי הכוונה במילה אותי?

לאמיר, לאצבעוני, לרינה

10. באיזה שם נוסף נקראת עורכת המדור

בקטע _____ ?

נא להכיר, טל.

טל גר בכפר. הוא מרבה לסייר בסביבה. בעיקר מרבה הוא לבקר במעיין שלרגלי הגבעה. הוא מתבונן במים הנובעים מהאדמה ופורצים להם דרך קדימה. פעמים רבות הוא הולך לאורכו של הנחל, המפלס לו דרכו אל הים. טל מצטיין בלימודי הטבע והגיאוגרפיה. כשמדברים על נחלים, הוא מתלהב ומכריז: "כל הנחלים זורמים אל הים!"

ענו על השאלות הבאות:

מהו סוג הטקסט? סיפורי / מידעי

1. על מי מדובר בטקסט? _____
2. היכן גר טל? _____
3. באילו מקצועות טל מצטיין? _____
4. מתי טל מתלהב? _____
5. מה טל אוהב לעשות? (כתוב לפחות שני דברים) _____
6. מהו הרעיון המרכזי בטקסט?
 - א. טל מרבה לסייר בסביבה.
 - ב. טל מצטיין בלימודי הטבע והגיאוגרפיה.
 - ג. משפחתו של טל גרה בכפר.
 - ד. הנחל הזורם אל הים.
2. כתוב בטקסט: "טל מרבה לסייר". מהי המילה המתאימה למילה לסייר? בחר בתשובה הנכונה.

ללמוד	לנסות	לטייל	לרשום
-------	-------	-------	-------
3. מה פירוש המילה "נובעים"? בחר בתשובה הנכונה.

- זורמים	- הולכים	- יוצאים
----------	----------	----------
6. מה המשפט עליו טל מכריז? _____
7. תן שם אחר לסיפור: _____

לשון: העתיקו מתוך הטקסט מילים מקבוצת: פעלים, שמות עצם ותארים.

חברו חמישה משפטים למילים שאספתם בטבלה.

פעלים	שמות עצם	תארים
-------	----------	-------

הצילו!

זה קרה בלילה. עידית התעוררה ושמעה רחשים. היא קמה מן המיטה וראתה פורץ מחטט בתיק שלה.

"הצילו!" צרחה עידית. הפורץ ברח, וכל בני המשפחה התעוררו.

סיפרה עידית את מה שקרה, ואביה מיהר לטלפן למשטרה. המשטרה הגיעה

, חקרה את בני המשפחה ולקחה טביעות אצבעות.

בבוקר, התעניינו דיירי הבית במה שקרה, ואישה אחת אמרה, שגם לביתה נכנס

פורץ לפני מספר ימים.

לפתע, בצהריים, נמסרה למשפחת כהן הודעה, שהפורץ נתפס. בערב צלצל הטלפון, ועידית נתבקשה לבוא

למשטרה כדי לזהות אותו. היא הגיעה, זיהתה אותו, והפורץ נענש.

למחרת סיפרה עידית לחבר שלה על כל מה שקרה.

ענו על השאלות הבאות:

מהו סוג הטקסט? סיפורי / מידעי

- מיהם הדמויות המופיעות בסיפור?

1. מתי עידית התעוררה ושמעה רחשים? _____

2. מתי הגיעה המשטרה _____

3. מתי התעניינו דיירי הבית במה שקרה _____

4. מתי סיפרה עידית לחבר שלה את מה שקרה _____

5. מתי נתבקשה עידית לבוא למשטרה _____

6. איזה חלקי יממה נזכרים בסיפור _____

7. האם הם כתובים בסדר הנכון _____

לפי מה אתם יודעים? _____

8. מהו הנושא של הסיפור _____

9. תן שם אחר לסיפור _____

מדוע בחרת בשם? _____

11. לשון: העתיקו מתוך הטקסט מילים מקבוצת: פעלים, שמות עצם ותארים.

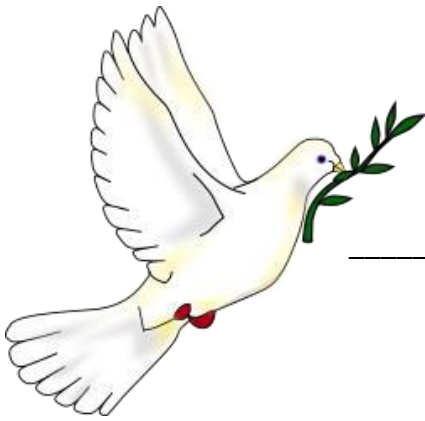
פעלים	שמות עצם	תארים

12. בשורה 8 כתוב: "... היא הגיעה" - למי הכוונה במילה היא?

לשכנה, לעידית, לפורץ.

היונה

טרם קריאה:

קראו את הכותרת ושערו:

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

1. בצעו סריקה ודלו מידע:

מהכותרת:

אורך הטקסט, תמונות ואיורים, מקורות מידע:

- מהו סוג הטקסט? _____
- מהם מרכיבי הטקסט? _____
- מהיכן לקוח הטקסט? _____
- מי מחבר הטקסט? _____

לאחר שסרקתם ודליתם מידע... **עכשיו**,

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

היונה

לפניכם טקסט מידעי.

בטקסט מידעי כתובים עובדות.

-עובדות: דברים שנכונים וקיימים במציאות, דברי אמת.

קראו!

היונה היא עוף ביתי. מראה היונה נאה בצבעים לבן, אפור, וחום – סגלגל.

נוצות היונה מבריקות ורכות. יש לה מקור קצר וישר, עדין וחלש. מכל צד של המקור יש קרום נפוח שמתחתיו נפתחים הנחיריים.

רגלי היונה קצרות. יש לה אצבעות ארוכות ואדומות המתאימות לישיבה על ענפים. רגליה יציבות על האדמה, היא הולכת היטב וגם מתעופפת בקלות. כאשר היונה מתעופפת, היא פורשת את זנבה כמו מניפה. היונים אוכלות זרעים, אבל הן אוהבות ללקט גם פירורי מזון הנזרקים להן על האדמה.

ליונה קול המיה. אומרים שהיונה הומה. היא בונה את הקן שלה על ראשי עצים ועל סלעים.

כדי לגדל יונים בונה האדם שובך. בתוך השובך בונה היונה קן ובו היא מטילה ביצים, שמהן בוקעים הגוזלים. ישנם בטבע מינים רבים של יונים החשובה בין היונים היא יונת הדואר.

ליונת הדואר חוש חד להתמצאות בסביבה. מאמנים אותה להעביר מכתבים שקושרים לרגליה. יונת הדואר יכולה לעוף למרחקים גדולים מאוד. לפני שנים רבות הרבו להשתמש ביוני דואר, בעיקר בימי מלחמה, לשם העברת ידיעות מיושבי ערים במצור.

היונה

ענו על השאלות הבאות:

- מהו סוג הטקסט ? סיפורי / מידעי

1. העתיקו מתוך הטקסט 3 עובדות שלמדתם על היונה.

א. _____

ב. _____

ג. _____

2. מהיכן למדים בטקסט שהיונה יציבה ?

3. היכן בונה היונה את הקן שלה?

4. מה עושה היונה בתוך השובר?

5. איזה קול משמיעה היונה? _____

6. למה שימשה היונה בעבר? _____

למה בחרו דווקא ביונה כדי להעביר מכתבים למרחקים ?

7. לשון: העתיקו מתוך הטקסט מילים מקבוצת: פעלים, שמות עצם ותארים.

פעלים	שמות עצם	תארים

8. איתור פרטים: השלימו את הטבלה לפי הטקסט:

מבנה גוף	צבע	מזון	אזור מחיה	קול היונה	תכונות מיוחדות

9. היונה גרה בשובר.

היכן גר כל אחד מבעלי החיים הבאים:

פרה, סוס, תרנגול, בבשה.

כוורת

לפניכם טקסט מידעי.

בטקסט מידעי כתובים עובדות.

-עובדות: דברים שנכונים וקיימים במציאות, דברי אמת.

קראו!

הכוורת היא ביתן של הדבורים. כל דבורה ממלאת בה תפקיד מוגדר.

בכל כוורת יש מלכת דבורים אחת, שתפקידה להטיל ביצים. מהביצים בוקעות רימות, ומהרימות

מתפתחות הדבורים הבוגרות.

קבוצה אחת מתוך הדבורים הבוגרות נקראת "פועלות". הן מנקות את הכורת, אוספות צוף ואבקת פרחים

ויוצרות מהם דבש. הדבש משמש מזון למלכה ולרימות.

קבוצה אחרת של דבורים בוגרות שומרות כל הכורת מפני פלישת אויב, והן נקראת "השומרות".

ענו על השאלות הבאות:

- מהו סוג הטקסט? סיפורי / מידעי

1. העתיקו מתוך הטקסט 3 עובדות שלמדתם על הכוורת.

א.

ב.

ג.

2. מה עושות הדבורים הפועלות? (העתיקו לפחות 2 דוגמאות מהטקסט)

2. איך נקראות הדבורים אשר יוצרות את הדבש?

א. המלכה ב. הפועלות ג. השומרות

3. תפקידה של מלכת הדבורים הוא:

א. לשמור על הכורת ב. ליצר דבש ג. להטיל ביצים

4. מפני מי שומרות הדבורים על הכורת?

א. מפני אויב ב. מפני המלכה ג. מפני הרימות

5. מאין מתפתחות הדבורים הבוגרות?

א. מהמלכה ב. מהרימות ג. מהכורת

6. כמה מלכות יש בכל כורת?

א. אחת ב. שלוש ג. הרבה

7. ממה מייצרות הדבורים דבש?

מאין בא האורז?

מתוך: הספר הראשון של "השאלות והתשובות" כתב: פיליפ סטיל, הוצ' "מסדה"

לפניכם טקסט מידעי.

בטקסט מידעי כתובים עובדות.

-עובדות: דברים שנכונים וקיימים במציאות, דברי אמת.

קראו!

אורז הוא צמח הדומה לעשב והוא גדל יפה במקומות חמים ולחים.

אורז גדל בשדות שמציפים אותם במים. כאשר הצמח גדל, מיבשים את השדות, כלומר, מנקזים מהם את המים ומניחים לצמח להבשיל בשמש. לאחר מכן אוספים את הצמחים וחובטים (מכים) בהם כדי להפריד בין הגרגרים לצמחים.

אפשר לאכל אורז עם בשר ועם ירקות, אפשר לבשל אותו בחלב ולאכול אותו כמו פודינג.

היפנים משתמשים באורז גם כדי להכין משקה הנקרא "סאקי".

ענו על השאלות הבאות:

- מהו סוג הטקסט? סיפורי / מידעי

1. על מה מדובר בקטע?

1. השדות המוצפים.

2. צורות בישול שונות.

3. האורז.

4. הכנת ה"סאקי"

2. העתיקו מתוך הטקסט 3 עובדות שלמדתם על האורז.

א.

ב.

ג.

מאין בא האורז?

2. לפי הטקסט, מה אומרים על האורז?

1. האורז טעים.
2. אפשר לאכול את האורז בצורות שונות.
3. קשה לגדל את האורז.
4. האורז הוא צמח הגדל במקומות חמים ולחים.

3. שלבי גידול האורז הם: (מספר את השורות לפי שלבי הגידול)

- ☐ אוספים את הצמחים.
- ☐ מנקזים מהשדות את המים.
- ☐ אפשר לאכול אורז עם בשר ועם ירקות.
- ☐ חובטים (מכים) בהם כדי להפריד בין הגרגרים לצמחים.
- ☐ אורז גדל בשדות שמציפים אותם המים.
- ☐ מניחים לצמח להבשיל בשמש.

1. היכן גדל האורז?

2. מה פירוש המילה "מנקזים"?

3. מדוע חובטים בצמחים?

4. האם לאורך כל גידול צמח האורז הוא מוצף במים?

5. תנו שתי דוגמאות למאכלים שעשויים מאורז.

א. _____

ב. _____

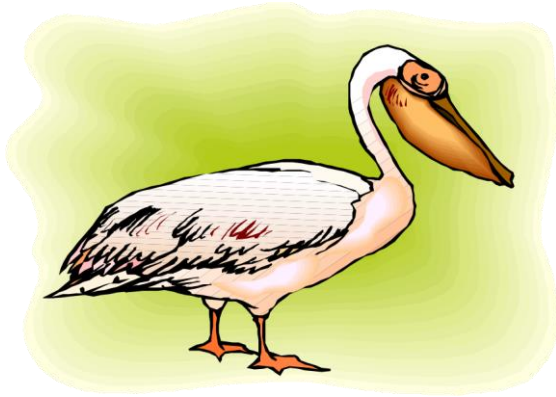
6. מהיכן נלקח הטקסט "מאין בא האורז"?

7. לשון: העתיקו מתוך הטקסט מילים מקבוצת: פעלים, שמות עצם ותארים.

פעלים	שמות עצם	תארים
-------	----------	-------

השקנאי

לפניכם טקסט מידעי.

בטקסט מידעי כתובים עובדות.

-עובדות: דברים שנכונים וקיימים במציאות, דברי אמת.

טרם קריאה:

קראו את הכותרת ושערו:

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט ?

1. בצעו סריקה ודלו מידע:

מהכותרת:

אורך הטקסט, תמונות ואיורים, מקורות מידע:

- מהו סוג הטקסט? _____
- מהם מרכיבי הטקסט? _____
- מהיכן לקוח הטקסט? _____
- מי מחבר הטקסט? _____

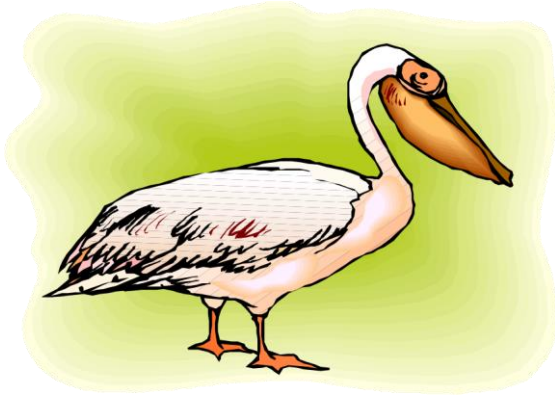
לאחר שסרקתם ודליתם מידע... **עכשיו**,

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט ?

השקנאי

קראו!

(1) השקנאי הוא עוף גדול: אורך הגוף שלו הוא כ-170 ס"מ (מטר + 70 ס"מ) בערך! כשהוא פורש את כנפיו, אורך הקו שבין שני הקצוות שלהן הוא כ-290 ס"מ (2 מטרים + 90 ס"מ). גם המקור שלו ארוך – כ-40 ס"מ. מתחת למקור של השקנאי יש שק עור, השק הזה נקרא זפק. אף הוא גדול! אבל הרגליים של השקנאי קטנות ביחס לגופו.

(2) מה אוכלים השקנאים? הם אוכלים הרבה דגים. הם כמעט אינם אוכלים שום דבר אחר. שקנאים רבים שוחים במים בשורה חזיתית, מכים בכנפיהם הגדולות במים ומגרשים את הדגים למים רדודים. שם כל שקנאי תופס במקורו דגים בזה אחר זה מהר מהר ומחזיק אותם בשק שמתחת למקור שלו. בסוף הדיג הוא בולע לאט-לאט את הדגים. השקנאי יכול להחזיק בשק שלו ולבלוע גם דגים גדולים, אפילו דג ששוקל שני ק"ג.

(3) השקנאים מתקשים ללכת ביבשה. הם מתנדנדים מצד אל צד ומתקדמים לאט. לעומת זאת, בים הם שוחים היטב ובאוויר מעופפים היטב. בכל רגל של שקנאי ארבע אצבעות. הן מחוברות זו לזו בקרום-שחייה. מתחת לעור של השקנאי יש כיסי אוויר, הדומים לספוג ועוזרים לו לעוף.

(4) הנקבה של השקנאי מטילה רק שתיים-שלוש ביצים. שני בני-הזוג דוגרים עליהן. אחרי כ-40 יום בוקעים גוזלים עירומים. לגוזל אין מקור ארוך. בימים הראשונים לחייהם שקנאים מאכילים אותם: הגוזל מכניס את המקור שלו לתוך הקיבה של הוריו, מוציא מזון ואוכל.

השקנאי

ענו על השאלות הבאות:

- מהו סוג הטקסט? סיפורי / מידעי

1. העתיקו מתוך הטקסט 3 עובדות שלמדתם על השקנאי.

- א. _____
- ב. _____
- ג. _____

2. חלק מן המשפטים למטה אינם מדויקים.

אם המשפט מדויק, כתבו "מדויק". אם המשפט אינו מדויק, כתבו "לא מדויק" ולאחר מכן כתבו אותו במדויק

לפי הטקסט:

מידע	האם המשפט מדויק?	המשפט במדויק
אורך הגוף של שקנאי הוא 170 ס"מ.		
אורך המקור של השקנאי הוא 40 ס"מ בערך.		
הרגליים של השקנאי קטנות		
השקנאים אוכלים רק דגים		
השקנאי יכול לבלוע גם דגים גדולים		
הגוזלים של השקנאי בוקעים מן הביצים אחרי 40 יום בערך		
אין שחיינים טובים יותר משקנאים		
הנקבה של השקנאי מטילה שלוש ביצים בכל פעם.		

השקנאי

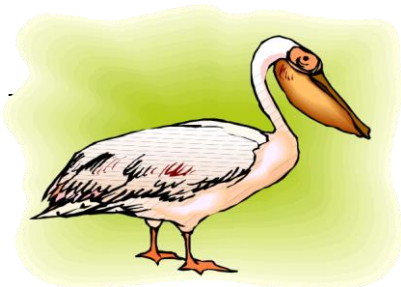
ענו על השאלות הבאות:

2. הקטע מחולק לפסקאות.

כתבו את הנושא של כל פסקה.

מספר פסקה	נושא הפסקה
דוגמה: הפסקה הראשונה	השקנאי עוף גדול
הפסקה השנייה	
הפסקה השלישית	
הפסקה הרביעית	

3. בשורה 4 כתוב "זָפֶק". מה פירוש המילה הזאת על פי הקטע ?

4. בקטע כתוב שהשקנאים מגרשים את הדגים למים רדודים .

שם כל שקנאי תופס דגים בזה אחר זה מהר.

מה פירוש המילה "רדודים"?

5. נכון או לא נכון?

א. השקנאים גדולים מדי, לכן אינם יכולים לעוף. _____

ב. השקנאים שוחים היטב במים. _____

ג. הנקבה של השקנאי אינה מטילה רק שתיים-שלוש ביצים. _____

6. מה כתוב בקטע במקום.

המקור שלו: _____

הגוף שלו: _____

הכנפיים שלו: _____

היומן הסודי של מיכל

מתוך: הספר "היומן הסודי של מיכל" / אורית נבון הוצאת "עופרים"

טרום קריאה:

קראו את הכותרת ושערו:

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

1. בצעו סריקה ודלו מידע:

מהכותרת:

אורך הטקסט, תמונות ואיורים, מקורות מידע:

- מהו סוג הטקסט? _____
- מהם מרכיבי הטקסט? _____
- מהיכן לקוח הטקסט? _____
- מי מחבר הטקסט? _____

לאחר שסרקתם ודליתם מידע... **עכשיו**,

על מה לדעתכם יעסוק הטקסט?

היומן הסודי של מיכל

מתוך: הספר "היומן הסודי של מיכל" / אורית נבון הוצאת "עופרים"

לפניכם טקסט סיפורי.

בטקסט סיפורי נמצא תיאור במילים מפרי דמיונן של הכותבת (=הסופר).

בסיפור נמצא:

דמויות: ילד, נסיך, צפרדע, מלך.

תיאור מקום: ארמון, ארץ רחוקה, בית הספר, בית.

תיאור זמן: פעם; היה-היה, אתמול, בשנה שעברה.

עלילה: (=בעיה ופתרון לבעיה): הילד נעלם- נמצא אותו, האישה חלתה- הרופא ריפא אותה.

קראו!

הלילה קרה דבר מפחיד נורא. אבא אמא, יאירי ואני – כולנו ישנו שינה עמוקה. פתאום נשמע מן החלון רשרוש מוזר. פקחתי את עיני חזק, אבל חושך מצרים שרר מסביב.

הרמתי את היד, קרבתי אותה אל פני ולא ראיתי דבר. פתאום שוב נשמע רשרוש קליל מבחוץ. אוי ואבוי, בטח גנבים מסתובבים בחצר. אחד אפילו עולה כנראה על עץ האקליפטוס ועוד מעט יקפוץ אל החדר ...

קפאתי במיטה. "יאירי" לחשתי בשקט. "י-אי-רי!" אין קול ואין עונה. רק קול נחרה עלה מן המיטה. רגע חושבים – מה עושים? אולי כדאי להזדחל מהמיטה ולהתקשר למשטרה?

אולי להתחבא מתחת למיטה? – מה זה יעזור? האם שם על הרצפה הקרה יותר בטוח מבמיטה מתחת לשמיכה העבה? אולי לרוץ לחדר של אבא ואמא? אבל איך מגיעים לשם? הגנבים עלולים לתפוס אותי ואז... הצטמררתי בפחד. מה עושים? שוב עלה הרשרוש המאיים מבחוץ...

"אמא'לה! הצילו!" זעקתי בלי לשלוט על עצמי, "אמא! אבא'לה!"

"משגעת, מה את צועקת!" שאל יאירי בקול מנמנם. "גנבים" יללתי מן המיטה. קול צעדים נשמע, רעדתי באימה: הגנבים מתקרבים עכשיו אל החדר... האור נדלק. שפשפתי את עיני הדומעות. אבא עמד בפתח.

"למה את צועקת?" שאל בשקט "מה קרה מיכלי?"

"א...אני לא יודעת" עניתי בדמעות, "שמעתי רעשים משנים."

"אילו רעשים?" שאל אבא. ברגש זה בדיוק נשמע שוב הרעש המפחיד.

"הנה כזה" אמרתי בקול רועד. הציץ אבא מבעד לחלון ופרץ בצחוק רם.

"בואי מיכלי ותראי את הגנבים שלך."

קפצתי מהמיטה ונצבתי ליד אבא. על אחד מענפי האקליפטוס היתה תלויה שקית פלסטיק, כשנע הענף ברוח, השמיעה השקית קול מפחיד ומאיים.

פרצתי הצחוק מביש. והפחד נעלם כלא היה.

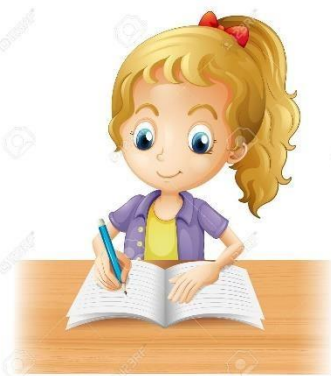
היומן הסודי של מיכל

ענו על השאלות הבאות:

1. העתיקו את הטבלה וסמנו x במקום המתאים:

לא נכון	נכון	המשפט
		מיכל פחדה מהרעש ששמעה.
		אח של מיכל הרגיע אותה.
		מיכל צעקה כי פחדה מגנבים.
		מיכל שמעה רשרושים מהמטבח.
		מיכל צחקה כשהבינה מאין הרעש.

2. מדוע הגיע אבא לחדר של מיכל?

3. מדוע לא רצה מיכל לחדר של ההורים שלה כדי להעיר אותם?

4. מדוע צחקו אבא ומיכל בסופו של הספור?

5. כתבו מספרים ברצף מ: 1-6 לפי הספור:

מיכל צעקה וקראה לאמא ואבא לעזרה.	
מיכל ניסתה להעיר את אח שלה יאירי.	
כולם בבית של מיכל ישנו שינה עמוקה.	
מיכל התעוררה כי שמעה רשרוש מוזר.	
האור נדלק בחדר ואבא עמד בפתח.	
אבא הראה למיכל שהשקית היא שרשרת ברוח.	

היומן הסודי של מיכל

ענו על השאלות הבאות:

6. השלימו את המשפטים הבאים:

- א. מן החלון נשמע רשרוש מוזר לכן.
- ב. כי רצתה לראות טוב יותר.
- ג. מיכלי קראה לאבא ואמא בצעקה כי.
- ד. אבא פרץ בצחוק רם מפני ש.

8. עלמה לדעתכם ניתן לומר על מיכל?

מיכל ילדה - א. ביישנית ב. בכינית ג. פחדנית ד. סקרנית

הוכיחו מתוך הסיפור:

8. תנו שם אחר לספור וכתבו אותו במסגרת:

9. מה למדה מיכל מהמקרה?

10. במשפט " הרמתי את היד, קרבתי אותה אל פני ולא ראיתי דבר".

למי הכוונה במילה "אותה" _____?"

11. במשפט " אבל איך מגיעים לשם?"

למי הכוונה במילה "לשם" _____.

12. במשפט " פרצתי הצחוק מביש " מה פירוש המילה "מביש?"

א. יבש ב. ביישני ג. מרגיז ד. מצחיק

13. במשפט " רעדתי באימה " מה פירוש המילה "אימה?"

א. באימא ב. בחזקה ג. באמת ד. בפחד

14. לשון: העתיקו מתוך הטקסט מילים מקבוצת: פעלים, שמות עצם ותארים.

לשון

העתק את הטקסט הקצר למחברת שפה.

כתוב את מספר הכרטיס, ואת נושא הכרטיס.

השלם את המילים החסרות.

השלימו את המילים החסרות ב**יחיד** או ב**רבים**:

לנמלה יש בעיה

נמלה חרוצה אחת רצתה לאגור מזון לחורף.

מה עשתה? לקחה סל גדול ונכנסה איתו לחנות המכולת:

מהקופסא עם הצימוקים היא לקחה _____ אחד,

והניחה בתוך הסל שלה.

מהמדף של ה _____ היא הוציאה אטרייה אחת, ושמה אותה בסל.

מהמדף של ה _____ היא משכה בוטן אחד, והכניסה גם אותו לסל.

מהמדף של הסוכריות היא סחבה _____ אחת, ודחפה אותה גם לסל.

עכשיו הסל של הנמלה כבד מאוד. איך היא תגיע הביתה?....?

ידידות שנפסקה

רינה ויעל חברות טובות עוד מהגן. הן גם גרות בשכנות זו לזו. יום יום לאחר הלימודים הן נפגשות ומבלות ביחד את שעות אחר הצהריים. יום אחד גילו סולם ניצב ליד הקיר של בית עזוב בשכונה. סקרנותה של יעל התעוררה והיא אמרה: "בואי נראה לאן מוביל הסולם". אמרה והתחילה לטפס על הסולם, ורינה אחריה. טיפסו וטיפסו, עד שהגיעו עד לפתח של עליית-גג. בעליית הגג שררה אפלולית-לא היה בה חלון מלבד הפתח שדרכו נכנסו. גששו שתי החברות באפילה כשהן אוחזות ידיים. הן התיישבו בחלק האחורי של החדר, ודיברו בקול חרישי, מתוך פחד, שמישהו נמצא שם. לפתע נשמע רעש מוזר מירכתי החדר. רינה נבהלה מאוד ובצעקה רמה ברחה וירדה במהירות מהסולם. יעל, שהיתה אמיצה יותר בדקה מאין בא הרעש המוזר, וגילתה גור-חתולים קטן. לקחה יעל את הגור לפתח וקראה כשהיא צוחקת: "איזו פחדנית את, רינה, זה בסך-הכל גור קטן. חזרי". אבל רינה לא חזרה. היא נעלבה, כי יעל קראה לה "פחדנית". התקרבה אל הסולם והזיזה אותו מפתח עליית הגג. ביקשה יעל לרדת, אך לא יכלה. התחננה לרינה, שתחזיר את הסולם למקומו, אך זו סרבה ועזבה את המקום. יעל נבהלה ולא ידעה מה לעשות. רק לאחר שעה ארוכה חזרה רינה והחזירה את הסולם למקום-כדי שיעל תוכל לרדת. לאחר שיעל ירדה וגור-החתולים בידיה, אמרה לרינה בכעס: "יותר אל תדברי אליי, אינני חברה שלך עוד". השתוקקה רינה לבקש את סליחתה, אך יעל סרבה ורצה לביתה ומאז לא דיברה איתה יותר.

משימות לשוניות:

בחרו את התשובה הנכונה לפי ההקשר בסיפור:

א. הפירוש המתאים ל- **ניצב ליד הקיר** הוא:

1. זרוק ליד הקיר.
2. עומד ליד הקיר.
3. נופל ליד הקיר.

ב. הפירוש המתאים ל- **אפלולית** הוא:

1. חושך מוחלט.
2. לא חושך ממש ולא אור ממש.
3. אפילו ואפילו.

ג. הפירוש המתאים ל- **בקול חרישי** הוא:

1. בקול רם.
2. בקול שקט.
3. בקול צורם

ד. הפירוש המתאים ל- **בירכתי החדר** הוא:

1. בבריכה הנמצאת בחדר.
2. באמצע החדר.
3. בקצה החדר.

ה. הפירוש המתאים ל- **השתוקקה** הוא:

1. השתתקה.
2. רצתה מאוד.
3. שקשקה מפחד.

לשון

העתק את הטקסט הקצר למחברת שפה.

כתוב את מספר הכרטיס, ואת נושא הכרטיס.

השלם את המילים החסרות.

יובל המבולבל

יובל המבולבל ממשיך כל הזמן להתבלבל.

עזור ליובל לומר את המשפטים בצורה הנכונה:

1. משקאות חריפות

יובל, התבלבלת, אומרים משקאות. _____ כי משקה הוא שם ב. _____.

2. ניירות מקומטות.

יובל, מה קרה לך? אומרים ניירות, _____ כי נייר הוא שם ב. _____.

3. גרביים נקיות.

לא יובל, שכחת! אומרים גרביים, _____ כי גרב הוא שם ב. _____.

4. אוזניים ארוכים.

שמע יובל, הקשב היטב, אומרים אוזניים, _____ כי אוזן _____ הוא שם ב. _____.

לשון

לפניך סיפור קצר.

1. כתוב את מספר הכרטיס, ואת נושא הכרטיס.

2. קרא את הסיפור

3. כתוב במחברת את הסיפור בלשון **רבים**.

4. ערוך טבלה וכתוב בה עמודת פעלים ועמודת שמות עצם.

שמות עצם	פעלים

צמח טורף

האם שמעת על צמח שאוכל חרק?

לא, זו אינה טעות. יש סוג של צמח כזה.

יש צמח טורף עם עלה כותרת יפה שנראה כמו פרח רגיל. ברגע שהחרק נכנס לתוך הפרח,

העלה נסגר, ולא נותן לחרק המסכן לצאת החוצה.

יש צמח אחר, שהפרח שלו נראה כמו כד. הקיר של הכד חלק מאוד ברגע שהחרק

נכנס, הוא גולש למטה ולא יכול לטפס בחזרה.

בתחתית הכד יש נוזל, שממיס את גוף החרק. ממש פחד!

צמח טורף מסוכן כמובן גם לחרק כמו: נמלה, זבוב, פרפר קטן, יתוש וכדומה.

ההפסקה הגדולה

לפי ו. אוסיבה

לפניכם טקסט סיפורי.

בטקסט סיפורי נמצא תאור במילים מפרי דמיונות של הכותבת (=הסופר).

בסיפור נמצא:

דמויות: ילד, נסיך, צפרדע, מלך..

תיאור מקום: ארמון, ארץ רחוקה, בית הספר, בית..

תיאור זמן: פעם; היה-היה, אתמול, בשנה שעברה..

עלילה: (=בעיה ופתרון לבעיה): הילד נעלם- מצאו אותו, האישה חלמה- הרופא ריפא אותה..

בותרת הטקסט: ההפסקה הגדולה

בתבו על מה לפי דעתכם יספר בספור:

קראו!

בהפסקה הגדולה התכוננו הילדים לאפל ארוחת בקר .

הם נטלו את הידיים ופרשו על השולחן את המפיות שלהם.

המורה אמרה: "בתאבון!" והילדים החלו לאכל.

רק דקל ישב עצוב ולא אכל.

שאל עופר את דקל:

"מדוע אתה לא אוכל?"

ענה דקל:

"כי אבד לי תיק האוכל!"

"אוי ואבוי!" אמר עופר והמשיך לאכל .

ההפסקה הגדולה

ענו על השאלות הבאות:

1. מי הן הדמויות המשתתפות בספור?

2. היכן מתרחש הספור? כתבו כיצד אתם יודעים זאת?

3. סדרו את המשפטים לפי הרצף הנכון:

עופר המשיך לאכל.	
דקל ישב עצוב.	
עופר שאל את דקל "מדוע אתה לא אוכל?"	
הילדים החלו לאכל את ארוחת הבקר.	

4. בספור כתוב: "הם נטלו את הילדים:

א. מה פרוש המלה נטלו?

ב. את מה נטלו הילדים?

5. "המונה אמרה 'בתאבון' והילדים החלו לאכל. רק דקל ישב עצוב ולא אכל."

מדוע דקל ישב עצוב ולא אכל?

6. "אוי ואבוי!" אמר עופר והמשיך לאכל.

א. מה דעתכם על התנהגותו של עופר? הסבירו.

ההפסקה הגדולה

ענו על השאלות הבאות:

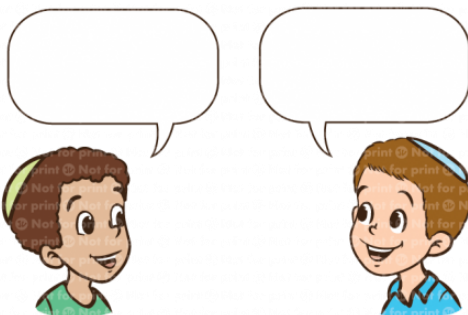
ב. כיצד הייתם נוהגים במקומו של עופר?

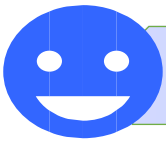
7. תנו שם אחר לספור.

8. מה לפי דעתכם הספור רוצה ללמד אותנו? הסבירו.

9. כתבו סוף אחר לספור?

10. כתבו די שייח בין עופר לדקל.

לשון

לפניך סיפור קצר.

1. כתוב את מספר הכרטיס, ואת נושא הכרטיס.

2. קרא את הסיפור

3. כתוב במחברת את הסיפור ברבים.

בסיפור הבא חסרות מילים.

אם תוסיף לכל משפט זוג הפכים מתאימים, תקבל סיפור מצחיק.

דוגמה להפכים : שאל-עזוב

סיפור מצחיק

ילד אחד הלך ברחוב, והנה ניגשה אליו אישה.

אמרה האישה: "שלום!", מה שלומך? מה שלום אבא ואימא?"

"טוב, תודה!" ענה הילד, "הכל בסדר."

שאלה האישה את הילד:

"מה זה? מה קרה לך? כל כך השתנית, ממש קשה להכיר אותך.

פעם היה לך שיער _____, עכשיו יש לך שיער _____.

פעם היית די _____, עכשיו אתה _____.

פעם דיברת _____, פתאום אתה מדבר _____.

פעם היית כזה _____, עכשיו נעשית _____.

מה קרה לך, חיימק'ה, שכל כך השתנית?"

"לא קרה לי שום דבר", ענה הילד, "רק שאני בכלל לא חיימק'ה."

לפניכם טקסט סיפורי.

בטקסט סיפורי נמצא תיאור במילים מפרי דמיונות של הכותבת (=הסופר).

בסיפור נמצא:

דמויות: ילד, נסיך, צפרדע, מלך.

תיאור מקום: ארמון, ארץ רחוקה, בית הספר, בית.

תיאור זמן: פעם; היה-היה, אתמול, בשנה שעברה.

עלילה: (=בעיה ופתרון לבעיה): הילד נעלם- נמצא אותו, האישה חלתה-

בתחרות אופנים

בתחרות הרכיבה על אופנים השתתפו שני חברים טובים, דוד וחנו.

שניהם ידעו לרכב היטב על אופנים, ולשניהם היה סכוי לנצח בתחרות

בתחילת התחרות רכבו דוד וחנו, זה לצד זה, לפני כל המתחרים האחרים.

אחר כך הצליחה חנה לעקוף את דוד.

כעבר זמן מה הביטה חנה לאחור וראתה את דוד שוכב על הכביש והאופנים 6 עליו.

הסתובבה חנה, חזרה אל דוד ועזרה לו לקום ולהגיע לביתו.

כך קרה, שאף אחד מהם לא נצח בתחרות, אבל שניהם נשארו חברים טובים.

ענו על השאלות הבאות:

1. מי הן הדמויות המשתתפות בספור?

תחרות אופנים

2. במה השתתפו דוד וחנה

מה קרה לדוד במהלך התחרות?

3. מדוע לא סימו דוד וחנה את התחרות?

בשורה מס' 2 כתוב: "שניהם ידעו לרכב היטב על אופנים" – למי הכוונה במלה "שניהם"?

4. סדרו את המשפטים הבאים על פי הרצף הנכון:

___ חנה הביטה לאחור.

___ דוד וחנה רכבו זה לצד זה.

___ דוד נפל על הכביש.

___ חנה עצרה לדוד לקום.

תחרות אופנים

7. ענו: נכון / לא נכון והקיפו בעגול:

נכון / לא נכון

נכון / לא נכון

נכון / לא נכון

נכון / לא נכון

נכון / לא נכון

נכון / לא נכון

דוד וחנו ידעו לרכב היטב על האופנים

דוד הצליח לעקוף את חנה

חנה ראתה את דוד שוכב ליד האופנים שלו

חנה חצרה ועצרה לדוד לקום

חנה נצחה בתחרות

דוד וחנו היו חברים טובים.

8. בספור כתוב המשפט: "לפני כל המתחרים האחרים".

הקיפו בעגול את ההסבר הנכון למלה המדגשת:

-הילדים תמיד מאחרים.

-הילדים שאוהבים תחרויות.

-הילדים שהשתתפו בתחרות.

9. האם לדעתכם חנה נהגה בצורה חברית? נמקו.

10. ספרו על מקרה בו חברכם נזקק לעזרה ואתם נהגתם כלפיו בצורה חברית.

תנו שם אחר לספור.

עץ הקקאו

לפניכם טקסט מידעי.

בטקסט מידעי כתובים עובדות.

-עובדות: דברים שנכונים וקיימים במציאות, דברי אמת

עד לגילוי אמריקה לא היה הקקאו ידוע לא באירופה ולא באסיה, זהו צמח אמריקני, שהאינדיאנים קראו לו בשם "קקאו".

האינדיאנים למדו להכין מפרותיו משקה טעים. לו הוסיפו פלפל חריף.

כאשר העבירו את המשקה האינדיאני לאירופה שונה אופן הכנתו. הוסיפו לגרגירי

הקקאו סוכר במקום הפלפל החריף.

הספרדים באירופה שמרו על סוד הכנת הקקאו ולא מסרו אותו לעמים אחרים, אולם לאט לאט נתגלתה דרך הכנת הקקאו מעבר לגבולות ספרד.

אנגלי אחד גילה, שטוב להכין את משקה הקקאו מחלב במקום להכינו ממים.

צמח הקקאו הוא עץ שגובהו בינוני, ומגיע עד 6 או 8 מטרים העץ מגדל פרי בצורת תרמיל. כמו בתוך תרמילי השעועית,

נמצאים זרעים חומים – אלה הם פולי הקקאו, שמהם מכינים את אבקת הקקאו. העץ גדל באזור האקלים החם והוא אוהב הרבה מים.

מלבד המשקה מכינים מפולי הקקאו את הממתק הידוע בשם שוקולדה.

לפני שנים רבות, המציא צרפתי אחד את אופן הכנת השוקולדה. הוא טחן את פולי הקקאו לאבקה דקה, ערבב אותה עם

מעט מים וסוכר והכין מהתערובת את טבליות השוקולדה ומכר אותן לחנות אחת שבלונדון במחיר רב. מאז נפוצה

באנגליה השוקולדה, שנתחבבה מהר על התושבים.

לאחר מכן שוויצרי אחד ערבב את אבקת הקקאו עם סוכר וחלב והצליח ליצור את שוקולדת החלב כפי שאנו מכירים אותה כיום.

כתבו בתוך הטבלה את המידע על פי הטקסט:

מוצאו של עץ הקקאו	גידולו של עץ הקקאו	תיאורו של עץ הקקאו	למה משמש הקקאו	דרך הכנת השוקולדה

למה הכוונה?

מסיקים מסקנות

חשבו למה הכוונה במשפטים הבאים: העתיקו את התשובה הנכונה.

1. היום אכלנו בבית הספר עגת דבש. אתמול כתבנו כרטיס ברכה וציירנו רמון ושופר. אפשר לדעת שהשבוע יהיה :

יום ההולדת שלי ראש השנה . סכות

2. איל לקח את הכדור שלו וקרא לחברו, כדי להזמין אותו ללכת למגרש לשחק:

לבד מחבואים כדור-רגל.

3. חיים אוהב לישון מחוץ לבית. חיים נהנה ללכת הרבה. הוא גם אוהב לבשל על מדורה. חיים אוהב :

לימודים בעלי חיים טיולים

4. "תודה רבה", אמר איל, "איזו הפתעה! זה מאוד מוצא חן בעיני". - איל קיבל :

מתנה חתול דחיפה .

5. הוציאו את המחברות ואת ספרי החשבון ופתרו את התרגילים בעמוד 35. האדם המדבר הוא :

סופר מורה טיס

6. "שימו את הדלי ואת הכף במכונת, ואל תשכחו את בגד הים". - המשפחה נוסעת :

למסיבה . להרים לים .

7. הרצפה מלכלכת מאד. אלכס צריך לנקות אותה . הוא נגש לארון כדי לקחת :

כף חתול מטאטא .

8. גליה רצתה לקנות עפיפון. מחיר העפיפון 50 שקלים. לגליה רק 20 שקלים, היא תצטרך להשיג :

עוד כסף מקום חוט.

9. גיל עטף את הקופסה. הוא קשר אותה בסרט צבעוני והגיש אותה לאמו. גיל נתן :

מתנה מכתב מסיבה .

מושגי זמן- משלימים משפטים

מתוך: עמותת נגבה

קרא את המשפטים והשלם את החסר בעזרת מילה מתאימה מהמחסן:

- א. אבא הבטיח לי שהיום, _____, בשעה חמש הוא יקח אותי למשחק בדורגל.
- ב. כל _____ כשנדב נרדם הוא חולם על מסיבת יום ההולדת שלו.
- ג. אתמול בערב היתה הפסקת חשמל. למחרת אמרתי למורה ש _____ לא יכולתי להכין את שיעורי הבית כי היה חושך.
- ד. הודיעו שמחר ירד גשם, אז דחינו את הטיול ל _____.
- ה. יוסי יוצא כל _____ לבית הספר בשעה שבע וחצי.
- ו. השכן שלנו קם מוקדם מאוד ועם עלות ה _____ הוא כבר יוצא לריצה.
- ז. _____ האופה הכין את הבצק. הוא השאיר אותו במקרר כל הלילה ורק אתמול הוא הכניס את העוגות לתנור.
- ח. כשהשמש שוקעת _____ כל האופק נראה ורוד.
- ט. כל הילדים ירדו מהאוטובוס, ורק יוסי _____.
- י. צריך להזדרז, כי _____ מאוחר וההצגה התחילה.
- יא. _____ יורד גשם ולא כדאי לסגור את המטריה.
- יב. הילדים סיימו לאכול את כל הפיצה, אך הם _____ רעבים.
- יג. חנן _____ בן 17 והוא יכול ללמוד נהיגה.
- יד. יותם לא יכול לצאת לשחק, כי הוא _____ מכין את שיעורי הבית.

מאגר מילות זמן:

שלשום. – מִחֶרְתִּים – שָׁחַר – בֶּקֶר – לילה – אָמֵשׁ – לִפְנוֹת עֶרֶב – אַחֲרֵי צִהְרִים, עֲדִיין, עֲדִיין לֹא, כִּבֵּר לֹא, כִּבֵּר.

סיבה ותוצאה

מתוך: עמותת נגבה

סיבה ותוצאה

סיבה: דבר שגאלו קורים דברים.

תוצאה: משהו שקורה בגלל ענין מסוים.

דוגמא: בגלל הפסקת החשמל המחשב לא פועל.

סיבה הפסקת החשמל. תוצאה: המחשב לא פועל.

קרא את המשפטים.

הקף באדום את הסיבה ובכחול את התוצאה.

א. סגרתי את החלון, כי ירד גשם.

ב. הייתי כל כך רעב שאכלתי את כל הלחם.

ג. רמי הצליח במבחן כי הוא למד הרבה.

ד. הלנו לים כי היה מאוד חם.

ה. לאסתר כאבו השיניים ולכן היא הלכה לרופא השיניים.

ו. הרכב עצר כי הרמזור היה אדום.

ז. הרמזור היה ירוק והרכב התחיל בנסיעה.

ח. התנור היה חם והעוגה נאפתה מהר.

ט. הספר היה מאוד מרתק שיוסי קרא אותו בבת אחת.

י. הלכנו לישון מאוד מאוחר והיה לנו מאוד קשה לקום בבוקר.

רצף אירועים

החמור בעל השם היהודי \ מפי יהודי תוניס

למוסלמי אחד היה חמור שעל גבו היה מעמיס כלי כרס ומוכר אותם בעיר תוניס. המוסלמי שהיה שונא יהודים, נהג לקרוא לחמורו בכינוי "יהודי": "יהודי קום", "יהודי לך", "עצור יהודי מנוול".

לקראת חג פורים הגיע המוסלמי לרובע היהודים, ותוך גידופים מכוונים כלפי חמורו ה"יהודי" הציע ליהודים לקנות סחורתו לכבוד החג.

היהודים שמעו את הקללות והחרפות אך חששו להגיב.

יהודי אחד, ששמע זאת ונעלב, החליט ללמד לקח את המוסלמי. הוא ניגש אל החמור, עשה עצמו כלוחש סוד באוזנו ובסתר תחב בה סיגריה בוערת.

החמור נבהל, קפץ ממקומו ושבר את כלי החרס.

המוסלמי כעס ותבע את היהודי למשפט לפני הקאדי. בבית המשפט טען כי היהודי הציק לחמור, והחמור נבהל ממנו, השתולל ושבר את כלי החרס, שהם פרנסתו.

שאל הקאדי את היהודי: "מדוע עשית זאת?"

ענה היהודי: "איש זה תמיד אומר לחמורו: לך יהודי! קום יהודי! והבינותי כי חמור זה מאחי בני עמי הוא. ולכן, מאחר שחג פורים היום, לחשתי באוזנו כי פורים היום, ואיזה יהודי אינו שמח בפורים? בפורים, כידוע לך, אדוני הקאדי, מצווה לדלג ולקפוץ עד השמיים.

לכן, כששמע החמור את הבשורה כי פורים היום, קפץ משמחה ונשברו כל הכלים."

פסק הקאדי לזכות את היהודי ואף לתת לו את החמור, כי הרי הוא יהודי.

רצף אירועים

החמור בעל השם היהודי \ מפי יהודי תוניס

סדרו את המשפטים לפי הרצף:

המוסלמי הגיע בפורים לרובע היהודי עם חמור, כדי למכור סחורה. ☐

למוסלמי אחד היה חמור שסחב את כלי החרס שלו. ☐

היהודי ניגש לחמור, כיבה לו סיגריה באוזן, החמור קפץ והפיל את כדי החרס של המוסלמי. ☐

היהודי אמר לשופט שהוא בסך הכל אמר לחמור שהיום פורים, ובגלל שהחמור היה יהודי הוא קפץ משמחה. ☐

המוסלמי שנא יהודים ולכן קרא לחמור שלו בליגלוג: "יהודי". ☐

היהודים נעלבו מאוד, ורק יהודי אחד החליט ללמד את המוסלמי לקח. ☐

המוסלמי תבע את היהודי למשפט בטענה שהוא פגע בפרנסתו. ☐

המוסלמי הציע ליהודים את הסחורה שלו והם שמעו אותו מקלל את החמור בשם: "יהודי". ☐

השופט פסק לטובת היהודי. ☐

מה אומרת לי המילה?

משימות לשוניות

1. לאיזו מילה מתאים לצרף את הפועל **להדליק**?
א. מים ב. אש ג. מתג ד. חשמל
2. לאילו מילים מתאים לצרף את הפועל **להרכיב**?
א. תכשיט ב. משקפיים ג. פאזל ד. חמור
3. לאיזו מילה מתאים לצרף את הפועל **לחבוש**?
א. כובע ב. רגל ג. עט ד. מעיל
4. לאיזו מילה מתאים לצרף את הפועל **לַעֲנֹד**?
א. כובע ב. צמיד ג. עט ד. מעיל
5. לאיזו מילה מתאים לצרף את הפועל **ללבוש**?
א. כובע ב. צמיד ג. גרביים ד. מעיל
6. לאיזו מילה מתאים לצרף את הפועל **לחרוש**?
א. אדמה ב. עבודה ג. איכר
7. לאיזו מילה מתאים לצרף את הפועל **לבזוק**?
א. מים ב. סוכר ג. כובע
8. לאיזו מילה מתאים לצרף את הפועל **לרתום**?
א. אוכל ב. סוס ג. איש